РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., SATURDAY, APRIL 19, 1919. No. 46. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. СУБОТА, 19-го ЦЬВІТНЯ 1919. Ч. 46.

МИРОВІ УСЛІВЯ БУДУТЬ ПРЕДЛОЖЕНІ НІМЕЧЧИНІ 25 ЦЬВІТНЯ

Успішний наступ українських большевицьких війск на Волини і на Кримі.

Польський сойм домагаєть ся Галичини; галицьким Українцям обіцює автономію.

Становище правительства Іґнаца Падеревського захитане.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 18, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ТАЙНА НАРАДА ПОЛЬСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА В СПРАВІ ЛЬВОВА.

Ухвалено за всяку ціну боронити Львів.

ВАРШАВА, 15. цьвітня. — На тайнім засіданю переведено дискусію в справі положеня Львова. Порішено всіми можливими средствами боронити його перед Українцями.

ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ ЗА ВЛУЧЕНЄМ ДО ПОЛЬЩІ ЦІЛОЇ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Українська делеґація прибула до Варшави в цїли переговорів.

ПАРИЖ, 14. цьвітня. — Як се доносять телеґрами з Варшави, польське правительство іменувало делеґатів до остаточного заключеня розєму з Українцями.

Се стало ся з приводу прибутя до Варшави української делеґації, висланої президентом західно-української републики, д-ром **Сидором** Голубовичом, який, видячи, що дальша боротьба є без цїли та що по невдачі українських війск під Львовом чекають їх нові пораженя і остаточне цїлковите розбитє, постановив ратувати, що лише дасть ся виратувати. В тій цїли вислав він делеґацію до Варшави, щоби вести переговори в справі заключеня мира.

Польський сойм, видячи, що дальша боротьба у східній Галичині є непотрібним проливом братної крови і набравши зі заяв української делеґації переконаня, що вона має щиру охоту довести до згоди між Українцями і Поляками, згодив ся війти в переговори і вибрав представників, які мають порішити услівя мира. Своїм представникам надав польський сойм широку повновласть, однак у своїх переговорах мусять вони придержувати ся останного рішеня польського сойму, що Галичина є неподільна і мусить в цїлости належати до польської держави; натомісць Українцям східної Галичини признано повну автономію. Коли Русини, або так звані західні Українцї, згодять ся на се услівє, мир в Галичині буде небавом підписаний.

УКРАЇНСЬКІ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА ЗАНЯЛИ ЖИТОМІР.

Дві треті части Криму і Таганрог в руках Українців.

ЛОНДОН, 17. цьвітня. — Одержано потверджене вістки про здобутє Житоміра українськими большевицькими війсками. В їх руках находить ся також Овруч і Хоростень (на Волині).

Українські большевицькі війска заняли вже дві треті части Криму. В полудневій Росії здобули большевики Таганрог (пристань над Чорним морем).

УСПІШНИЙ НАСТУП БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ВІЙСК НА ЛИТВІ І УКРАЇНІ.

Заняли місто Волочиска, положене на границї Галичини.

ЛОНДОН, 17. цьвітня. — Російська урядова бездротна телеґрама, яку нині тут одержано, доносить про успіхи російських большевицьких війск на цїлім західнім боєвім фронті, почавши від Балтійського аж до Чорного моря.

На захід від Риґи лотиські війска були приневолені уступити на кілька миль від Мітави.

На захід від Проскурова большевицькі війска здобули Волочиска, які лежать на бувшій російсько-галицькій границї, 25 миль на схід від Тернополя.

На Кримі большевицькі війска перейшли Солоні озера і зближають ся до Севастополя.

Урядовий звіт звучить:

„Ми приневолили неприятеля уступити поза озеро Сандер, на північ від Олонця. На цїлім боєвім фронті в Курляндії наступ відбуваєть ся успішно, а передівсім в околиці Шльотска, где неприятель був приневолений уступити назад на чотири милї від Мітави.

„Наші війска здобули Волочиска, на границї Галичини. Війска українського директоріяту розірвано на дві части. В напрямі Сарнів неприятель уступає на полуднє, полишаючи велике число полонених і ранених.

„На Кримі червона армія переступила лінію Солоних озер і заняла Чукдіяганкой. Наступ в напрямі Севастополя відбуваєть ся з добрим успіхом".

СЕВАСТОПОЛЬ В РУКАХ БОЛЬШЕВИКІВ.

На цїлім боєвім фронтї вздовж Днїстра відбуваєть ся боротьба між большевицькими і румунськими війсками.

ЛОНДОН, 17. цьвітня. — Нинїшні телеґрами доносять про здобутє Севастополя большевицькими війсками.

Большевицькі війска зводять також завзятий бій з Румунами вздовж цїлого боєвого фронту над Днїстром.

КОРАБЛЇ АЛЇЯНТІВ БОМБАРДУВАЛИ ОДЕСУ.

ЛОНДОН, 16. цьвітня. — Збігцї, які прибули з Одеси, оповідають, що фльота алїянтів бомбардувала одеську пристань, як се доносить телеґрама пресової аґенції „Ексчендж Телеґраф Ко."

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСКА РОЗПОЧАЛИ НАСТУП НА АРХАНҐЕЛЬСК.

ЛОНДОН, 17. цьвітня. — Большевицькі війска розпочали на цїлім фронтї коло Арханґельска поменьші бої, котрі, як здогадують ся, є вступом до загального наступу, як се доносить рапорт головної військової кватири.

В Арханґельску викрито большевицький заговір.

АРХАНҐЕЛЬСК, 17. цьвітня. — При кінци марта викрито в Арханґельску заговір большевицьких елєментів, які мали на цїли вробити замах, щоби передати місто в руки большевицьких війск. 17 осіб, учасників заговору, покарано смертию, обжалованочи їх о змову і зраду, як се доносить тутешний урядовий російський орґан.

Слїдство виявило, що до заговору належало двох зрадників з військової команди, трох жовнїрів і 4 особи цивільні. Деякі з них признали ся. У двох цивільних осіб найдено склад бомб, які були призначені до ужитку на случай революції. Також викрито, що один підофіцир з місцевого військового інформаційного бюра стояв в зносинах з большевиками. Крім них засуджено на смерть ще 7 інших осіб, з котрих двох належало до червоної ґвардії, одна особа цивільна і чотири жовнїри. Засуд смерти був переведений дня 24. і 26. марта та 5. і 6. цьвітня.

В місті Уфі мало згинути 1.800 осіб.

ЛОНДОН, 17. цьвітня. — Телеґрама з Омска доносить, що большевицькі війска перед опорожненем Уфи вимордували в містї 1.800 осіб, між тими 400 женщин.

Алїянти годять ся дати Росії поживу, коли большевики застановлять воєнні операції.

ПАРИЖ, 16. цьвітня. — Союзні держави згодили ся посилати Росії поживу під контролею невтральних держав, але французьке правительство ставить ще ріжні застереженя, які будуть завтра предметом дискусії. Є загальне переконанє, що справа буде прихильно полагоджена для Росії.

Алїянти поставлять зі своєї сторони до большевицького правительства домаганє, жадаючи заперестаня дальших воєнних операцій.

На чолї комісії, яка буде посередничити між алїянтами і большевиками, стоїть др. Фр. Нанзен, з Норвеґії. Прочими членами комісії є горожани Швайцарії, Швеції, Норвеґії і Данії.

Большевики хочуть знищити в Ризї всю буржуазію.

СТОКГОЛЬМ, 17. цьвітня. — Большевики переводять скоро і систематично знищенє всїх буржуазійних елєментів в Ризї, як се доносить телеґрама з Лїбави до „Свенска Даґблят".

Большевицькі власти видали приказ перевести членів буржуазійних родин, між тими жінки і діти, разом в числї около 70.000 осіб на остров Габен на ріці Двині. Нікому недозволено взяти на остров зі собою гроший або поживи.

СПРАВА ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 18, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

СТАНОВИЩЕ ПОЛЬСЬКОГО ПРЕМІЄРА ПАДЕРЕВСКОГО ЗАХИТАНЕ.

Заострене відносин між Польщею і алїянтами задля справи транспортованя польського війска.

ЛОНДОН, 17. цьвітня. — Становище правительства Падеревского в Польщі зістало сильно захитане з причини рішеня, яке повзяли союзні держави в справі транспортованя польських війск з Франції до Польщі, як се доносять одержані тут нинї вісти.

Між німецькими і польськими війсками прийшло до місцевих боїв на границї Познанщини і Східної Прусії.

Падеревскі розвязав „польскі комітет народови".

ПАРИЖ, 17. цьвітня. — Польський премієр Падеревскі розвязав „польскі комітет народови".

Розвязанє сього комітету є отвертим признанєм, що Падеревскі є дійсним провідником нової польської держави. Його правительство, збудоване після взорів американської конституції, представляє змаганя польського народа, який висловлює їх через свій сойм. Уступленє комітету, який був часто обжалуваний, що є реакційний, отворило дорогу до вибору Падеревского на президента польської републики. Сей крок улекшить працю Падеревскому в його змаганях переконати алїянтів, що Ґданьск повинене належати до Польщі, і усуває побоюваня щодо польського імперіялїзму.

Ґібсон іменований американським послом для Польщі.

ПАРИЖ, 16. цьвітня. — Американське правительство рішило іменувати Г. С. Ґібсона, секретаря американської амбасади в Парижи, першим своїм послом для Польщі, як се заявив нинї польський премієр Падеревскі.

Перший транспорт польських війск з Франції відїхав.

ТРІР, 16. цьвітня. — Нинї вечером прибув тут в дорозї через Німеччину перший транспорт польських війск з армії Галера у Франції.

Транспорт числив около 1.000 жовнїрів. Транспортованє цїлої польської армії (около 60.000) з франції до Польщі через Німеччину займе около два місяці.

В ЧЕХІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 18, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Цешин признано Чехам.

ПАРИЖ, 16. цьвітня. — Часопись „Лє Журналь" доносить, що головна комісія для територіяльних справ порішила справу приналежности Цешина в користь Чехії проти Поляків.

Чехи нагромаджують війска проти Поляків.

ВАРШАВА, 16. цьвітня. — Вісти, які надійшли з Кракова, доносять, що Чехи нагромадили богато війска коло Острави і Домброви (на Шлеску), безпосередно на лінії, яку визначили алїянти підчас заключеня розєму між Чехами і Поляками.

Чехи відгрожують ся, що вони мусять рішучо мати копальнї угля в окрузї Цешина, хоч би прийшло ся сю справу полагодити силою оружа.

Також доходять вісти, що чеські війска мали перейти коло Лютиньця границю Польщі та звести боротьбу з Поляками, в якій кілька польських жовнїрів було ранених.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 18, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Домашна війна в Баварії.

БЕРНО (Швайцарія), 17. цьвітня. — Німецьке правительство вислало проти монахійських комуністів війска в силї 27.000 людий. Червона ґвардія монахійських комуністів числить около 10.000 жовнїрів.

Бездротна телеґрама з Монахії доносить, що боротьба між соціялїстами і комуністами стає щораз сильнїйша. Соціялїстичне правительство, на чолї котрого стоїть Гофман, було приневолене утікати з Монахії. Тепер воно збирає війска і сподїваєть ся, що при помочи війск, надісланих йому німецьких правительством, удасть ся йому здавити комуністичне правительство.

В ЄГИПТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 18, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Революція в Єгипті триває дальше.

ЛОНДОН, 17. цьвітня. — Вісти з Єгипту доносять, що заворушеня прибирають щораз більші розміри. Анґлїйська дивізія находить ся в дорозї з Добруджі до Єгипту.

Війска австралїйські, які стоять залогою в Єгипті, домагають ся, щоби їх відослано домів.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 18, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

НІМЕЦЬКІ ДЕЛЕҐАТИ МАЮТЬ ПРИБУТИ ДНЯ 25. ЦЬВІТНЯ ДО ВЕРСАЛЮ.

Визначено Німеччині 20-дневний реченець на принятє або відкинене мирового договору.

ПАРИЖ, 16. цьвітня. — Мирова конференція повідомила урядово німецьке правительство, щоби воно вислало свою мирову делеґацію на день 25. цьвітня до Версалю, якій будуть вручені мирові услівя.

Як се доносить часопись „Тем", правительства алїянтів постановили визначити Німеччині реченець до 15. мая, в протягу котрого Німеччина має дати рішучу відповідь, чи годить ся на мирові услівя, чи їх відкидає.

Мирові услівя будуть оголошені аж по підписаню.

ПАРИЖ, 16. цьвітня. — Палата послів висказала нинї своє довіре правительству, годячи ся на те, щоби мирових услівій не оголошувати, аж доки не буде підписаний провізоричний мировий договір.

Довіре правительству ухвалила палата послів 334 голосами проти 166. Проти голосували посли з партій соціялїстичних.

Німецькі землї на лївім березї Рену мають позістати через 15 літ під контролею Франції.

ПАРИЖ, 16. цьвітня. — „Рада чотирох" порішила вчера остаточно, що військова окупація німецьких земель на лївім березї ріки Рену має тривати через 15 літ.

Зразу будуть ужиті до окупації німецьких земель війска алїянтів спільно, але опісля війска деяких держав будуть постепенно відходити, а їх місце займуть війска французькі і бельґійські.

Остров Гельґолянд буде розоружений.

ЛОНДОН, 16. цьвітня. — „Рада чотирох" ухвалила знищити всї укріпленя на острові Гельґолянд, який був головною підставою для німецької воєнної фльоти.

У ФРАНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 18, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Французькі соціялїсти хочуть уступити громадно з парляменту.

ПАРИЖ, 17. цьвітня. — Як се доносить часопись „Лє Журналь", соціялїстичний посол Альберт Бедує зробив предложенє соціялїстичним партіям, щоби їх представники виступили громадно з парляменту, протестуючи тим проти становища французького правительства, яке відмовило ся подати до відома подробиці мирового договору, відкладаючи їх проголошенє аж до часу його підписаня.

Соціялїстичні ґрупи в палатї послів відбудуть нинї нараду над предложенєм Альберта Бедуса.

В ТУРЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 18, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Анархія в Туреччині.

ЛОНДОН, 17. цьвітня. — Положенє в Туреччині викликало велике занепокоєнє. У нутрі Туреччини панує цїлковитий нелад і анархія, як се доносить адм. Веб з Царгорода. Треба кождої хвилї надїяти ся загальної внутрішної револьти і нової масакри вірменського населеня.

Положенє в Смирнї є грізне, де Турки і Греки кождого дня можуть вхопити ся взаїмно за горло. По цїлій Туреччині волочать ся банди рабівників, які заганяють ся навіть на кілька миль від Царгорода.

„Комітет злуки і поступу", орґанізація Молодо-Турків, яка втратила по заключеню розєму власть і була прогнана з Царгорода, веде потайно аґітацію в цїли зорґанізованя нової революції.

В АЗІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 18, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Заворушеня в Індії.

ЛОНДОН, 17. цьвітня. — Індійське правительство оголосило нинї слїдуючий звіт:

„В провінціях Амрітсар і Лягор панує спокій. Між обома прийшло до отвертої революції. Видано відповідні військові зарядженя.

„В Калькутї підчас заворушень дня 12. цьвітня згинуло 5 ворохобників і 12 було ранених.

СІМЛЯ (Індія), 16. цьвітня. — В провінції Амрітсар і Лягор проголошено воєнний стан. Ґенеральний ґубернатор є вдоволений зі загального положеня.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ".

З ПРИВОДУ ВЕЛИКОДНИХ СЬВЯТ СЛІДУЮЧЕ ЧИСЛО „СВОБОДИ" (ВІВТІРКОВЕ) ВИЙДЕ О ОДИН ДЕНЬ ПІЗНІЙШЕ.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Вже пятий місяць минає з того часу, як Український Народний Комітет вперве звернув ся до українського загалу в Злучених Державах з покликом до зложеня 100-тисячного фонду на оборону нашої Галичини.

На сей поклик український загал відізвав ся щиро і приняв його за свій клич, за клич свого серця і своєї любови для рідного краю, котрий він лишив невільним, а котрому тепер його братя, що остались на рідній землі, здобувають волю своєю кровю і своїм житєм.

Український загал в Злучених Державах зрозумів сю велику годину галицької України, котра змагаеть ся в страшній боротьбі проти вікових ворогів — польських панів, проти їх порядків і проти цілої польської неволі, і простягнув свою братерську руку до того брата в галицькій Україні, що мусить обороняти рідний край своєю кровю і своїм житєм, і до тої сестри, котра українським жовнірам перевязує рани, хоч сама терпить голод і тяжку недолю, тільки длятого, аби галицька Україна була вільна і свобідна для поколіня молодшого і для тих, що вернуть ся з далеких країв з еміґрації.

Фонд оборони Галичини нині вже виносить майже $50.000, отже майже половину суми, приреченої українським загалом в Злучених Державах. Се є вимовним доказом любови Українців до свого краю і його волі. Але мусимо всі признати, що та сума рішучо замала як на жертву цілої української іміґрації в Злучених Державах на оборону галицької України в теперішну хвилю, у хвилю, на яку поневолений український нарід чекав столітя.

Нині наші братя в галицькій Україні напружили всі свої сили; добули останки своїх засобів; посьвятили все, що ще їм остало ся, аби в тім надлюдськім змаганю зломити проклятого ворога і ката, а оборонити свій великий здобуток: цьвіт революції політичної і суспільної — свобідну волю галицької України.

Наші братя і сестри в старім краю, котрі через війну стратили все, що мали; котрим Німці, Москалі і Поляки навіть хати знищили, — жертвують ще те, що їм осталось, для волі рідного краю: жертвують свою кров і своє житє. І жертвують добровільно, з огненним запалом і з великою любовю волі свого краю і з такою-ж ненавистию до неволі, яку йому хотять зготовити польські заборці.

Однак їх братя і сестри, іміґранти на вільній землі американській, можуть дати иншу поміч: вони можуть подати їм оруже проти польських заборців — в грошах, без яких в нових часах боротьба ніколи не була виграна, бо гріш се оруже найперше і найконечнійше.

В таку пору американські Українці повинні показатись дійсно щирими братами і дійсно найліпшими союзниками українського війска в Галичині, яке саме одно стоїть у бою і помочи не має ні від кого.

Українська іміґрація в Злучених Державах повинна вже була зложити для оборони галицької України приречену суму 100.000 долярів і перейти на більшу суму, на суму пів міліона долярів, яку делеґати заповідали на всеукраїнськім Народнім Зїзді в Ню Йорку.

Наші вороги Поляки складають міліони, яких уживають для своїх плянів поневоленя нашого краю, а чи ми не можемо зложити бодай соток тисяч для оборони його перед тими злочинними плянами?

Український Народний Комітет вірить, що український загал в Злучених Державах розуміє як слід велику справу рідного краю в теперішну хвилю і зложить ще дальші щедрі жертви, аби приречена сума 100.000 долярів була скоро довершена, та щоби збірка перейшла на висшу суму.

Український Народний Комітет вірить, що в сій праці стануть йому до помочи передівсім всі місцеві У. Н. Комітети, а дальше всі українські товариства, братства, сестрицтва, клюби і т. д., а також всі Українці і всі Українки, без огляду на вік і на заможність, — як одна велика зединена і сильна сьвідома громада українська, та зложить видатнійшу поміч для ратунку галицької України перед польськими заборцями.

Українці і Українки в Злучених Державах!

Ви братя і сестри і найліпші союзники галицьких Українців, що нині борють ся проти заборчої Польщі!

З нагоди Великодних сьвят складайте і збирайте жертви на 100-тисячний Фонд оборони Галичини, оборони перед польським наїздом і перед польськими міліонами гроша! Нехай між нами будуть лише такі, котрим свобода галицької України близка серцю і котрі ділом готові їй помогти, а не словом тільки!

Ділом може помогти рідному краеви кождий Українець і кожда Українка в Америці в теперішнім часі лише в той спосіб, як зложить свою жертву на Фонд оборони Галичини.

Хто отягаеть ся дати свою поміч на оборону галицької України, той відмовляеть ся дати їй поміч в потребі; той ослаблює її оборонну силу, а скріпляе силу наїзника і заборця; той відтручуе простягнену ранену руку свого брата, ранену за волю нашого рідного краю!

Нехай таких між нами не буде!

Нехай у нас буде єдність і велика любов до рідного краю, достойна тої великої хвилі, яку тепер переживаємо!

Нехай живе велика ідея оборони галицької України і нехай росте скоро Фонд оборони Галичини!

Всі ми приложім до того свою помічну руку, а тоді жаден ворог не переможе зединеної української сили.

В Ню Йорку, дня 17. цьвітня 1919.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ КОМІТЕТ:

о. Петро Понятишин, голова;
Семен Ядловський, заступник голови;
о. Микола Підгорецький, касієр;
Володимир Б. Лотоцький, секретар.

З УКРАЇНСЬКОГО ПРЕСОВОГО БЮРА В ПАРИЖИ.

218, BOULEVARD RASPAIL, PARIS.

Інформаційний бюлетин.

1. Україна й Румунія (сконфісковано цензурою).

2. Українська делеґація з Канади. Двох делеґатів від Українців з Канади, **пп. Іван Петрушевич**, директор українських кооператив, і **Осип Меґас**, предсідатель Українського Інституту в Саскатун, Саск., приїхали до Парижа і прилучились до делеґації української републики, котрої президентом є **д. Сидоренко.**

Після офіціяльного журнала галицької України „Український Голос", який виходить в Станиславові, американський та італійський уряд донесли директоріятови, що вони вже вислали своїх репрезентантів до українського уряду.

3. Українська місія в Голяндії. Голяндські журнали подають більше-меньше подрібні відомости про принятє української місії в Голяндії. Було приняте в готели „Deux Villes" в Газі, котрим проводив **п. Крострилянич-Онишкевич**, Українець, що від літ живе в Ротердамі, який є представителем англійських та голяндських мореплавних товариств. Шеф місії, **п. Андрій Яковлів**, був неприсутний. Пан Онишкевич представив репрезентантів голяндської преси двом секретарям місії, **пп. Кулішеви та д-ру Веркантови**, а також двом аташе, **пп. Манасевичеви та Ковалеви.**

Предсідатель вніс тоаст в честь вільного голяндського народу та в честь голяндської преси. Вислухано історичний та економічний виклад відносно України потім **п. Даґґінґ** з Ротердаму, яко представник голяндської преси, забрав голос та вніс тоаст в честь місії. **П. Бухгольц**, представник жидівського кореспонденційного бюра, з вдячностию зазначив про національну та культурну свободу, якою тішать ся всі народности на Україні: польська, жидівська і московська.

4. Торговля на Україні. Англійський департамент трансатлянтійської торговлі оголосив, що пороблено зарядженя, щоби особи, котрі мають підприємства на Україні, могли туди виїхати. Департамент є тої гадки, що торговельні доми зрозуміють користь, яку будуть мати з висланя репрезентантів на Україну. Під сю пору є неможливо вести підприємства на велику скалю, але торговельні доми, що знають даний край, розуміють користь з того, коли маеть ся представників на місци, які закладають там свої загальні бюра та інформують їх про льокальні відносини. Колиж привернеть ся нормальні відносини, то можна буде англійським купцям осягнути більшу пайку російської торговлі ніж перед війною. В рік перед війною німецький вивіз з Росії числено на 643 міліонів рублів. Англія заняла друге місце, на 170 міліонів. В самій річи тепер представляесь особлива нагода, задля того, що під пору не числить ся з німецькою конкуренцією.

ГРИГОРІЙ СИДОРЕНКО,
президент української мирової делеґації в Парижи.

ВСІМ СВОЇМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ З ДНЕМ СЬВІТЛОГО ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕНЯ УСЬОГО НАЙКРАЩОГО БАЖАЄ

РЕДАКЦІЯ.

ВЕЛИКДЕНЬ.

(Допись з Олвайн, Айова).

Христос воскрес! Отсї радісні слова лунають нині по всім християнськім сьвіті і в сей так радісний і торжественний день тішить ся й радуеть ся весь християнський народ; тішать ся старі й молоді, тішать ся бідні й богаті, словом: тішить ся кождий, хто зачисляе себе до християнської родини.

Радість велика, бо Христос, син Божий, замучений ворогами правди, воскрес із гробу і своїм воскресенем побідив смерть, а нам отворив двері до житя вічного. Фарисеї, книжники і їм подібні мучили Христа в страшний спосіб: вложили на Його сьвяту голову терновий вінець, били і плювали в Його сьвяте лице і вкінци розпняли на хрест. Не за злі діла, не за клевету зістав замучений син Божий, але за правду, за своє сьвяте правдиве слово. Вороги, погани, не любили правди; вони бояли ся, що як нарід приймe правдиву науку Христову, то їх поганське панованє скінчить ся. Тож наняли фальшивих сьвідків і в підлий поганський спосіб засудили Відкупителя сьвіта на смерть на хресті. Без милосердя прибили вороги сина Божого гвоздями на хрест і з закаменілими серцями гляділи на Його страшну муку. В страшних болях межи небом а землею скінчив житє Спаситель сьвіта, а вірні Христові плакали і ридали, видячи страшні муки і смерть свого Спасителя.

Умер Христос, а Його вороги думали, що всьо скінчилось; думали, що їх поганське пановане забезпечене. Але вони на тім помилились, бо як страшно налякались мучителї Христові, коли третого дня в своїй славі встав Христос із гробу. Доказав воскресший син Божий, що Він є всемогучий і тимсамим дав доказ, що правда мусить побідити, а темнота щезає перед правдою, як щезає дим від лиця огня.

Воскрес Христос, а Його вороги щезли. Юда, котрий продав Христа, не маючи спокою в серци за свій негідний вчинок, відобрав собі житє. А вірні Христові тішились і радувались воскресенем свого всемогучого Спасителя.

Як уже висше сказано, нині, в так великий день, в день Воскресеня Христового, радуеть ся і веселить ся весь християнський народ. Але найбільшої радости і потіхи нині зазнае український народ. Радуеть ся український народ нині, бо по довгих літах страшної неволі і тяжких кайдан воскресла і Ненька Україна. Страшно мучили ріжні вороги Україну: острими списами кололи її невинне тіло, а вкінци закували в тяжкі кайдани і стали кричати, що України вже нема. Вірні сини і доньки України з болем в серци гляділи на свою страждаючу-умираючу Матір Україну, а вороги України тішились і затирали руки з утіхи, що довершили так злобного діла. Але радість ворожа скоро минула, бо нараз дав ся чути голос спадаючих кайданів з рук України, а радісна пісня залунала по всім сьвіті, що **воскресла Україна.**

Встала, воскресла наша Мати з вікового сну, приборкана ворогами, і спали тяжкі кайдани з нашої дорогої Матери України. І тепер свобідна і вільна Мати кличе до своїх дітий: „Дїти мої, сини вірні і доньки! Не плачте і не журіть ся! Глядіть: я вже вільна і свобідна! Глядіть на мої руки: кайданів уже нема, лише сліди, де кайдани були, вїли ся в моє невинне тіло".

І нині всі діти, вірні сини і доньки по сім і по тім боці океану, радісно витають свою воскресшу Неньку Україну, бо з воскресенем України з довголітної неволі воскрес і весь Український Народ! Довгі літа сьвяткував наш нарід сей великий день в неволи, в кайданах, і аж нині, в 1919-тім році, вільний, свобідний, на своїй рідній земли, в своїй власній хаті сьвяткує Воскресенє Христове, а заразом і Воскресенє України.

І воскресша Мати кличе до своїх синів і дочок, котрі розійшлись по сьвіті: „Верніть ся до мене, мої діти! Таж я ваша мати Україна, вільна, свобідна, а зі мною і ви свобідні і вільні! Мені і вам зійшло так довго ожидане золоте сонечко волі і свободи, а наші вороги пощезали з лиця землі. Верніть ся — каже Ненька Україна — на мої степи широкі і погляньте на мене, яка я весела, і подякуйте своїм братям-борцям, котрі вибороли долю і волю для мене, для себе і для вас, і віддайте приналежну честь і славу тим могилам, в котрих спочивають мої вірні сини-герої, що віддали своє житє за нашу волю і свободу. Вони, хоч лежать в могилах, але їх бодрий дух на завше буде між нами і ми їх завше будемо згадувати тихим словом".

Тож радуй ся, український народе, в сей день, бо радість велика, бо воскрес Христос і отворив нам двері до вічного житя. І воскресла Україна й отворились нам двері до щастя, волі і до свободи. Неволя, тяжкі зелізні кайдани спали вже раз на завше з тебе, український народе. Як книжники, фарисеї і Юди не мали сили побідити всемогучого Христа, так ріжні вороги, зайди-наїзники не могли побідити тебе, український народе. Ти, мій народе, вільний і свобідний, і свобідний будеш по вічні часи, а твій синьо-жовтий прапор буде над тобою повівати і буде тобі нагадувати славу твою і славу твоїх предків-запорожців, котрі також клали свої буйні голови в обороні Неньки України.

Тіш ся і радуй ся, український народе, бо

Встала наша Ненька Україна
Щаслива і вільна:
Від Кубані аж до Сяну річки
Одна нероздільна!

Н. Гуцул.

Володимир Шашкевич.

НЕ ЧУЖОГО МИ БАЖАЄМ.

Серед поля широкого
Дубець виростає;
Ой там полем на воронім
Молодець гуляє.

Віють вітри, віють буйні,
Аж дуб похилив ся;
Скажи, скажи, козаченьку,
Куди ти пустив ся?

Чи ти ідеш в Туреччину
Христян визволяти,
Чи ти ідеш на Вкраїну
Волї добувати?

— Не пійду я в Туреччину,
А на Україну:
Від могили до могили
Соколом полину.

— Полину я, полину я —
До могил приляжу,
Батькам нашим всю тяженьку
Недолю розкажу.

— Розкажу я наше горе,
Наше лихоліте;
Тепер, скажу, сердешнії,
Поблагословіте!

— Благословіть! Погуляєм
У чистому полі:
Не чужої ми шукаєм,
А своєї долі.

— Не чужого ми бажаєм,
А свого то права:
Де полягла, там воскресне
Українська слава!...

ЗБИРАЙТЕ І СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА 100.000-НИЙ ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

ВИКАЗ ЖЕРТВ
НА ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ І НА ПОМІЧ У. Н. РАДІ В ПАРИЖИ
ПІСЛЯ ВИСОКОСТИ ЖЕРТВ, ЗЛОЖЕНИХ ПО ДЕНЬ 1-го ЦЬВІТНЯ 1919.

1. Northampton-Ormrod, Pa.	$2.501.81	124. New London, Conn.	50.00
2. Cleveland, Ohio	2.275.40	125. Harrah, Okla.	49.00
3. New York, N. Y.	2.246.00	126. Paterson, N. J.	47.79
4. Allentown, Pa.	1.638.84	127. Adams, Mass.	47.00
5. Jersey City, N. J.	1.576.74	128. Lackawanna, N. Y.	47.00
6. Yonkers, N. Y.	1.527.00	129. Wheeling, W. Va.	47.00
7. Frankford, Pa.	1.057.00	130. Avoca, Pa.	46.57
8. Ambridge, Pa.	1.014.75	131. Saltsburg, Pa.	42.00
9. Chicago, Ill.	909.00	132. Cadiz, Ohio	40.00
10. Elmira Heights, N. Y.	895.00	133. Nashville, Tenn.	40.00
11. Manchester, N. H.	857.86	134. Scranton, Pa.	38.00
12. Carnegie, Pa.	854.57	135. Wilton, N. Dak.	38.00
13. Philadelphia, Pa.	852.50	136. Rankin, Pa.	37.00
14. Chester, Pa.	816.00	137. Russelton, Pa.	35.50
15. Detroit, Mich.	801.00	138. Granville, N. Y.	35.00
16. Shamokin, Pa.	779.80	139. Minersville, Pa.	34.26
17. Minneapolis, Minn.	756.00	140. Woonsocket, R. I.	31.00
18. Hartford, Conn.	749.00	141. Clark Mills, N. Y.	30.00
19. Syracuse, N. Y.	740.00	142. Jenners, Pa.	30.00
20. Little Falls, N. Y.	737.00	143. Beaver Falls, Pa.	29.00
21. Coatesville, Pa.	650.00	144. Norwich, Pa.	29.00
22. Centralia, Pa.	600.00	145. Blackfield, Pa.	28.00
23. Deslodge, Mo.	583.00	146. Plainsboro, N. J.	27.00
24. Hamtramck, Mich.	542.00	147. Aguilar, Colo.	25.00
25. Rochester, N. Y.	445.00	148. Houpston, Ill.	25.00
25. Brooklyn, N. Y.	391.00	149. Portland, Oregon	25.00
27. Amsterdam, N. Y.	387.00	150. Julian, Mont.	24.35
28. South Bethlehem, Pa.	369.00	151. Olyphant, Pa.	23.00
29. St. Joseph, Mo.	364.75	152. E. Pittsburgh, Pa.	[illegible]
30. Akron, Ohio	357.00	153. Erie, Pa.	21.00
31. Bayonne, N. J.	355.09	154. Atlantic City, N. J.	20.00
32. St. Louis, Mo.	348.00	155. Battle Creek, Mich.	20.00
33. Perth Amboy, N. J.	340.73	156. Charleston, S. C.	20.00
34. Ford City, Pa.	326.25	157. Elwood, Ind.	20.00
35. Watervliet, N. Y.	316.00	158. Etna, Pa.	20.00
36. New Haven, Conn.	302.00	159. Ernest, Pa.	20.00
37. Cohoes, N. Y.	299.75	160. Marion, Ohio	20.00
38. Stamford, Conn.	293.10	161. Monongah, W. Va.	20.00
39. Gorbam, N. Dak.	293.00	162. Plainfield, N. J.	20.00
40. Rossford, Ohio	291.33	163. Ramey, Pa.	20.00
41. Sandcoulee, Mont.	270.00	164. Saupuit, N. Y.	20.00
42. Troy, N. Y.	267.00	165. West Homstead, Pa.	19.00
43. Curtis Bay, Md.	265.00	166. Zanesville, Ohio	19.00
44. Wheeling, W. Va.	263.48	167. Mayfield, Pa.	15.00
45. Utica, N. Y.	261.75	168. Toledo, Ohio	15.00
46. Jerome, Pa.	260.92	169. New Kensington, Pa.	15.00
47. Wilmington, Del.	260.00	170. Butler, Pa.	15.00
48. Port Jervis, N. Y.	243.00	171. Crompton, R. I.	15.00
49. Johnstown, Pa.	232.00	172. Derby, Conn.	15.00
50. Pittsfield, Mass.	227.15	173. Galveston, Tex.	15.00
51. Easton, Pa.	215.00	174. Mahanoy Plane, Pa.	15.00
52. Amiteville, N. Y.	210.00	175. Olean, N. Y.	14.50
53. Mt. Carmel, Pa.	207.00	176. Vandergrift, Pa.	12.00
54. Bridgeport, Conn.	201.50	177. Eckley, Pa.	11.00
55. Nazareth, Pa.	200.00	178. Alpena, Mich.	10.00
56. Sayre, Pa.	200.00	179. Breckenbridge, Pa.	10.00
57. Pittsburgh, Pa.	197.75	180. Bisbee, Ariz.	10.00
58. Buffalo, N. Y.	194.00	181. Brockport, N. Y.	10.00
59. Titusville, Pa.	188.50	182. Bristol, Conn.	10.00
60. Woodhaven, N. Y.	181.00	183. Camp Devens, Mass.	10.00
62. Hastings, N. Y.	179.59	184. Central Village, Conn.	10.00
63. E. St. Louis, Ill.	179.00	185. Darby, Pa.	10.00
64. Holyoke, Mass.	178.00	186. Emmett, Idaho	10.00
65. Stapleton, N. Y.	171.50	187. Elizabethport, N. J.	10.00
66. Racine, Wis.	167.00	188. Monessen, Pa.	10.00
67. Lansford, Pa.	162.00	189. Newport News, Va.	10.00
68. Savanah, Ga.	155.00	190. Ogden, Utah	10.00
69. Hazleton, Pa.	151.70	191. Raritan, N. J.	10.00
70. Hornell, N. Y.	151.00	192. Seatle, Wash.	10.00
71. Carteret, N. J.	148.00	193. Sault Ste Marie, Mich.	10.00
72. Newark, N. J.	147.00	194. West Park, Ohio	10.00
73. Palmerton, Pa.	146.77	195. E. Youngstown, Ohio	10.00
74. Providence, R. I.	145.85	196. Yukon, Pa.	10.00
75. McKeesport, Pa.	144.00	197. Ann Harbor, Mich.	9.00
76. Ludlow, Mass.	137.00	198. Chadwicks, N. Y.	9.00
77. Camden, N. J.	136.00	199. Indiana Orchard, Mass.	7.00
78. Evansville, Pa.	135.85	200. Providence, R. I.	7.00
79. International Falls, Minn.	135.50	201. Upper Lehigh, Pa.	6.00
80. E. Portchester or Greenwich, Conn.	134.00	202. St. James, N. Y.	5.77
81. Leetsdale, Pa.	131.00	203. Aurora, Ill.	5.00
82. Oelwein, Iowa	130.00	204. Boston, Mass.	5.00
83. Hammond, Ind.	128.00	205. Boundbrook, N. J.	5.00
84. New Castle, Pa.	123.00	206. Burden, Kans.	5.00
85. Jamaica, N. Y.	120.65	207. Burlington, Vt.	5.00
86. Deerfield, Mass.	117.00	208. Brainard, Minn.	5.00
87. Rhone, Pa.	117.00	209. Charleston, W. Va.	5.00
88. Mattituck, N. Y.	110.00	210. Clairton, Pa.	5.00
89. Glastonbury, Conn.	109.25	211. Colliwood, Ohio	5.00
90. Yorkville, Ohio	104.00	212. Divefnon, Ill.	5.00
91. Reading, Pa.	103.50	213. Elizabeth, N. J.	5.00
92. Spring Valley, N. Y.	102.00	214. Heimdal, N. Dak.	5.00
93. Olean, N. Y.	101.50	215. Ironwood, Mich.	5.00
94. Export, Pa.	100.00	216. Liberty, N. Y.	5.00
95. Peekskill, N. Y.	100.00	217. McAdoo, Pa.	5.00
96. Pleasant City, Ohio	100.00	218. Milltown, N. J.	5.00
97. Trenton, N. J.	100.00	219. Millville, N. J.	5.00
98. Oxford Furnace, N. J.	99.00	220. New Rochelle, N. Y.	5.00
99. Homer City, Pa.	98.00	221. New Windsor, N. Y.	5.00
100. Baltimore, Md.	94.75	222. Ojo, Col.	5.00
101. Terryville, Conn.	90.00	223. Pinconing, Mich.	5.00
102. Herkimer, N. Y.	90.00	224. Princeton, N. J.	5.00
103. Houston, Tex.	85.00	225. Putnam, Conn.	5.00
104. Woodlawn, Pa.	85.00	226. Schenectady, N. Y.	5.00
105. Flint, Mich.	81.50	227. Scottdale, Pa.	5.00
106. Indiana, Pa.	80.00	228. Washington Depot, Conn.	5.00
107. Wyandotte, Mich.	80.00	229. Wouregan, Conn.	5.00
108. Bremond, Tex.	78.00	230. Wishkah, Wash.	5.00
109. Bakerton, Pa.	70.00	231. Whippany, N. J.	5.00
110. Whitestone, N. Y.	69.00	232. Ottawa, W. Va.	4.50
111. Niagara Falls, N. Y.	67.75	233. Berwick, Pa.	4.00
112. Waterbury, Conn.	67.75	234. Passaic, N. J.	4.00
113. Canton, Ohio	67.50	235. Union Furnace, Pa.	4.00
114. Albany, N. Y.	62.00	236. Kearsarge, Mich.	3.50
115. Tams, W. Va.	61.50	237. W. Chicago, Ill.	3.50
116. Dudley, Pa.	61.00	238. Braddock, Pa.	3.00
117. Fulton, N. Y.	58.00	239. Englewood, N. J.	3.00
118. Westbury, Pa.	52.28	240. Bronton, Pa.	2.00
119. Frankford Heights, Ill.	52.00	241. Howe Cave, N. Y.	2.00
120. Parkesburg, Pa.	52.00	242. River Falls, Wis.	2.00
121. Westbury, N. Y.	51.28	243. Crookston, Minn.	1.50
122. Fogelsville, Pa.	51.00	244. Rossmore, W. Va.	1.50
123. Mt. Union, Pa.	50.00	245. Flasher, N. Dak.	1.00
		246. Ida, Pa.	1.00
		247. W. Willington, Conn.	1.00

Український Народний Комітет в Злучених Державах.

Мирова конференція в Парижи це може натрафити на просту і рівну дорогу, а воно так легко — тільки триматись дороговказу з 14 точками мирової програми президента Вілсона.

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВСІМ ЧЛЕНАМ НАШОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ І ВСІМ ЇЇ ПРИХИЛЬНИКАМ ЖЕЛАЄ ВЕСЕЛИХ СЬВЯТ

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКР. НАР. СОЮЗА.

З НАГОДИ СЬВІТЛОГО ПРАЗНИКА ВОСКРЕСЕНЯ ХРИСТОГОГО ЖЕЛАЮ ВПР. І ВСЧ. ОО. ДУХОВНИМ, ВСІМ ВІРНИМ НАШОЇ ДІЄЦЕЗІЇ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕЖАВАХ І ВСЕМУ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВИ ІЗ ЩИРОГО СЕРЦЯ ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СЬВЯТ!

о. П. ПОНЯТИШИН,
дієц. адміністратор.

НАШОЇ МАТЕРИ В КАЙДАНИ НЕ ДАЙМО І ФОНД ОБОРОНИ СКЛАДАЙМО.

(Дописъ з Шікаго).

Сонце піднялось високо і через маленькі шибки пустило проміне до середини громадського дому, де від рана сидів „пан" у витертім сурдуті і сподних з дірами на колінах; тільки шапка „з орлом" вказувала, що то урядник стрийського ц. к. староства. Сельський паліцай вже пораз десятий внєвняв пана „канцеляжа", що люди зараз будуть сходиться, бо він, яко поліцай, всім дав знати, аби сходились до канцелярії.

Незадовго явив ся війт у великім кожусі з великою палицею в руці, що вказувала, що він голова громади. Поздоровивши ся з паном „канцеляжом", він витягнув табакерку і зажив табаки, а тимчасом „пан" заявив, що прийшов списувати конскрипцію, але чомусь людий нема. Війт, успокоюючи „пана", сказав, що люди всі в церкві, і отвираючи вікно, попросив „пана" послухати співу. Якраз з церкви долетів голос: „Архистратиже Михаїле со всіми небесними силами". Се був акафист до св. Михаїла, патрона України, і з церкви, що стояла через дорогу, чути було майже кожде слово.

Переконавши ся, що війтови не в думці було його дурити, „пан канцеляж" відійшов до стола, де лежали його папери котрих, як було видко, дуже пильнував.

Нараз пісня в церкві утихла, але нарід не виходив. Сьвященик ,о. Гор—ч, говорив до людий, до тих людий, що пійшлиб на смерть за него. Він знав, що межи тими простими, але щирими людьми не знайдеть ся ніхто, хто би доніс на него до властий.

„Дорогі братя! — говорив сьвященик. — Нині маємо списати нашу родину і при списі маємо пильнувати, щоби ми записані були яко Українці, а не инакше, бо вороги напосіли ся на наш нарід, аби його, як вже не зпольщити, то бодай записати за Поляків. Уважайте, панове громадо! Уважайте на дітий ваших, аби вони колись не кинули на вас каменем!"

Він знав, що громаді сего не треба казати, бо громада У. уходила за одну з найсьвідоміших в стрийщині, але він, яко сьвященик-патріот, все научував свою громаду, а нераз то й потерпів за неї.

Відозвали ся дзвони на високій дзвіници; народ висипав ся з церкви і прямував через дорогу до громадської канцелярії, котра майже нічим не ріжнила ся від инших сельських хат.

За хвилю саля і ціле подвіре наповнились народом, і почала ся конскрипція. Панок, наложивши великі окуляри на ніс та прибравши міну дуже високого урядника, сказав до людий „уржендовим єнзикєм", що приходить списати всіх мешканців села, і кождий має сказати правду. Сказавши се, він нараз почервонів, бо його очи здибали ся з іронїчним усьміхом товпи людий, що окружила довкола стіл.

Виступив молодий господар, Іван Бі—цький, і сказавши своє імя, чекав на запити „панка". Панок, пригадавши собі, що він є урядником ц. к. староства, а заразом „ширжицелем польскєй культури на кресах", і побачивши молодого чоловіка перед собою, набрав відваги і запитав ся:

— Як сєн називаш?

— Іван — відповів молодий ґазда.

— Цо за Іван? Пан сєн називаш Ян!

— Алеж прошу, моє імя є Іван Бі—цький і так прошу записати: в противнім разі...

— Цо, хаме! ти бендзєш пшецівко жонду?

— Що? я хам? Я горожанин, а ти слуга! Марш!

І десятки рук вхопили панка та винесли на подвіре. Серед громади поніс ся реґіт на вид витертого „шляхціца", котрий, перескакуючи пліт, запияв ззаду витятим сурдутом до кола в плоті і роздер аж до голови. Удираючи через цвинтар, він правцював на пільну доріжку, що вела на цісарський гостинець. А люди, серед сьміхів та дотепів, розійшли ся домів.

Другого дня явило ся двох жандармів в селі. Почала ся гяганина до громадської канцелярії і протокол, знані добре тим, котрі були в ц. к. жандарських руках. Ніяк люди не хотіли розуміти „уржендового єнзика" жандармів. Вони здвигаючи плечима, щось показували на міги і своїми рухами викликували загальний сьміх. Так було майже цілий день. Другого дня почало ся знов тесаме, але люди таки не хотіли розуміти „панської" мови, якої уживали ц. к. шляхотсько-польсько-австрійські жандарі.

Перед полуднем другого дня стало ся чудо: один зі жандарів промовив по нашому, по українськи. Люди пізнійше собі толкували, що війтиха нагодувала жандара руською ковбасою і власне від тої ковбаси мав викрутити ся йому язик на руське.

— Чого хочете, люди? — каже жандарм. — Хто викинув урядника; най признасть ся.

Та от виступив молодий ґазда і запитав ся:

— Чого хочете в нашої громади? Чому зневажаєте нас? Чому не уживаєте нашої мови межи нами? Чи думаєте нас зпольшити? Ні, до сего не прийде! Тут лихий ґрунт під Польщу! Домагаємось урядника, котрий говорив би нашою мовою і вмів обійти ся з людьми.

Четвертого дня сидів молодий симпатичний чоловік, знаний У—ович, за столом, і жартуючи розповідав про свій 5-літний побут на Мазурах, де заслали його на „поправу" висші австрійсько-польсько-шляхотські власти; але на протест бл. п. д-ра Олесницького і всіх стрийських Українців він повернув і обняв посаду в старостві. Задля клопотів, які наробила громада У., він сам зголосив ся прибути і списати конскрипцію.

* * *

З повисшого прикладу видимо, яка то була „культурна" робота Поляків у нашім ріднім краю. Всіх писали за Поляків, аби тільки їх як найбільше було. Але за кару „тен вєлькі нарyд" що дня меньшіє. Навіть „Поляци мойжешового визнаня" вирікають ся своїх покровителів.

У Поляків на нас, Українців, є дуже великий апетит, але той апетит минеть ся, так як минули ся ті часи, коли наші сердечні „браця" засилали наших найліпших людий на Мазури — не на те, аби винародовлювати Мазурів, борони Боже, але на те, щоби ті наші люди самі пропали межи ними. А між нас знова посилали всякого рода „обронъцуф кресуф" і „ширжицелі культури", якими були ксьондзи, професори, ріжні урядники, тягниверети, дальше Єзуїти і всяка ляцька зволоч, що мов той струп гнила на нашім народі. Той струп вже витятий, а польські „войовнікі" кричать, що то безправство, що то рабунок викидати польського струпа з тіла України. Се, кажуть, дзіч, гайдамаки, се замах на польську культуру, і т. д., і т. д.

Ми можемо знати й те, що були часи, як „браця" голосили сьвітови, що України нема, лише польський „струп" від моржа до моржа. Тепер, як „струп" витятий, самі Поляки кажуть: Україна є, але на що нашого „струпа" було вирізувати? Україні дуже гарно було б, як би той струп був розріс ся.

Невдоволені Поляки, а ми що на те? Чи маємо залишити ще зародки на дальший „струп"? Ні! Ми мусимо винищити їх тепер: тепер, або ніколи! Тепер на се час, тож до збруї, на окопи, до ряду! Поможім вичистити „струпа" польского з тіла України! Вона воскресла для нас і витягає руки зза моря: Поможіть! Я голодна, в драній свитині, але я ваша, я ваша мати Україна і колись пригорну вас всіх щирим українським серцем.

В часі Воскресеня Христового складаймо на обнову для Матери-України. Не забудьмо, що вороги чигають і ждуть хвилї, щоби забити її в кайдани. **Але ми її не даймо і фонд оборони складаймо,** а „браця" Поляки стратять певно той апетит, який ще лишив ся в них від часів мрій про велику Польщу від моря до моря.

Христос воскрес!

Петро Каваців.

ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Хто зміняє свою адресу, нехай витне сю картку, долучить почтову марку за 5 центів і вишле на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 5 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу............

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу............

Імя ....

Улиця ....

Почта ....

УВАГА: Член У. Н. Союза мусить подати число свого відділу у відповідній рубриці.

СКЛАДАЙТЕ ВЕЛИКОДНИЙ ДАР НА ОСВОБОДЖЕНЄ ГАЛИЧИНИ.

(Дописъ з Картерет, Н. Дж.).

Чотири Великодні сьвяткували Українці в журбі і болю, в нещастю і горю, а отсе пятий надходить і ми відраднійшими стаємо, бо сповнили ся наші мрії і ожиданя наші; під серцем надій віджила наша люба Україна. Сповнило ся те, що ще недавно було нашим несьмілим желанем сьвяточним.

З недолі і горя куєть ся доля як поодиноких людий так і всіх народів. І доля України куєть ся з горя тисячий бідних вдів і сиріт, тисячий бідних калік; це то з тисячий — з горя міліонів наших братів, котрі проляли свою кров, положили свої буйні голови, розсіяли свої кости, скропили своєю кровю свою рідну землю, щоби не дати ворогови запанувати на своїй батьківській земли.

І нині ми в далекім, чужім краю веселити ся будемо; але яка се радість на чужині... У ріднім краю ми-б красше веселились.

А однак згадаймо, чи наша родина веселить ся, чи там є хто з рідні, чи ні? Як там наші тати, мами, брати і сестри, жінки і діти, наші брати-калїки, діти-сиротята, і як там вдови і сироти заливають ся рясними слезами з горя і смутку, що вони не лише сьвяченого не мають, але і куска хліба не мають і не можуть дістати. Тисячі висохлих сиріток лебедять-плачуть: „їсти дайте", а ми ситі не чуємо й не бачимо, що вони голодні, голі й босі.

Але тисячі й тисячі з нас діждуть ся ще тої хвилї, коли на небосклоні появить ся ясне сонце і засвитає весна мира. Тоді ми мусимо помогти українській вдові і сироті. На ту хвилю ми мусимо завчасу приготовитись. Не завтра, але нині!

Тому кличу до Вас, Сини і Доньки Великої України: Згадайте в день сьвятого Воскресеня Христового про бідні вдови і сироти, про борців-калік, котрі проляли кров свою за Україну. Збирайте жертву великодну на найкрасшу ціль: на ратунок рідного краю. Згадайте на тих, в котрих ні веселости, ні затишного гнізда родинного, ні надій; нічого, лише послїдне конанє з голоду! Наставте ухо, а дослухаєтесь розпучливого голосу: „Хліба, хліба нам дайте". Дочуєтесь голосу України: „Ратунку, діти! Поможчи мені дайте в сю велику радісну і важку хвилю!"

Дорогі Братя і Сестри! В день Воскресеня Христового зачнім добре діло для нашої Матери України, зложім свої жертви на освободженє України з неволі ворогів.

Іван Плевак.

НЕДОЛЯ В ХОЛМЩИНІ, НА ПОЛІСЮ І В ЗАХІДНІЙ ВОЛИНІ.

Американсько-жидівський ратунковий комітет в Ню Йорку опубликував лист, який він одержав від капітана Г. І. Дейвіса з місії американського Червоного Хреста в Холмщині, на Полісю і в західній части Волині, які тепер находять ся під наїздом польських заборчих війск. Між иншим капітан Дейвіс пише:

„Я відбув вісімдневну інспекційну обїздку польських боєвих фронтів та ріжних міст і сіл поза Варшавою. Я бачив дійсні боєві фронти Поляків, большевиків і Українців. З крісом в руці і з револьвером в кишени я ходив окопами та їздив верхом через міста Ковель, Володимир Волинський, Берестє Литовське, Холм та зайшов аж до Пиньска.

„Се, що я бачив, не дасть ся описати. Ні уява ні сон не в силї змалювати таких картин. Цілі околиці лежать пустарем, ніхто не управляє поля, в згарищах і руїнах лежать села і цілі міста, ніде ні коний ні худоби, а люди — Господи! Були хвилї, що я бажав не жити ніколи на сьвіті, ніж мав би таке бачити.

„Тисячі і тисячі дітий і старих мущин та женщин, без одежі, захисту та хліба, десятковані тифом (в деяких місцевостях половина населеня хора) та иншими недугами. Скрізь волочать ся люди, що раді-б вернути до своїх домівок, з яких прогнали їх Москалї або Німці. Примираючі з голоду женщини і діти, зі сльозами в запалих очах, простягають худі, дрожачі руки до прохожих за кусником хліба.

„В Пиньску я бачив сотки дітий, женщин і недужих по шпиталях, що від чотирох днів не бачили шматка хліба — тай який се хліб: трошки муки, кора і листє, трачинє і Бог знає, з чого ще складаєть ся та брудна мішанина. Тільки подумайте: людям, хорим на тиф, дають їсти дикі каштани або теплу воду з малою домішкою кукурузяної муки.

„Се, що я бачив, то чистилище, створене людьми для живих людий. Ті осиротілі діти гинуть з голоду, а наші богачі жертвують по кілька долярів зі своєї надвишки. Се тільки ґлум.

„Бувало й так, що я мусів втікати від тої нужди і терпіня. Ах, як я бажав нераз мати богато гроший, щоби бодай трошки їм помогти. Я вернув до Варшави без одного цента в кишени.

„Тим разом досить. Наші люди мусять помогти! Поміч мусить бути негайна; вона мусить бути постійна, а то будемо мати на своїй совісти смерть, страшенну смерть — а було-б милосерднійше убити їх — многі висячки народу, між якими найбільше Жидів".

Ч. 1018/Адм.

РОЗПОРЯДЖЕНЄ В СПРАВІ ПОМИНАЛЬНОГО БОГОСЛУЖЕНЯ В ТОМИНУ НЕДІЛЮ.

Христос воскрес!

В нашій Церкві є похвальний звичай, що в часі Великодних сьвят, а се: у Сьвітлий Понеділок або Вівторок, відправляють ся поминальні богослуженя за душі тих, які не відпокутували всіх своїх гріхів на сій земли і через те потребують нашої помочи, себто молитви. Сей звичай опираєть ся на вірі в безсмертність душі і воскресенє тїл в день страшного суду Божого. В старім краю по всіх селах і містах будуть наші родимці поминати в часі сьогорічних Великодних сьвят душі тих своїх братів, які полягли у сьвітовій війні в обороні своєї вітчини від бувшого російського царату, або полягли в послідних уже місяцях за визволенє її з довголітної польської неволї. Зі старокраєвими родимцями повинні й ми в сей воскресний час зеднати ся духом і помянути наших борців-героїв також у наших церквах в новій вітчині. Відправляти однак такі поминальні богослуженя по наших церквах в Америці у Сьвітлий Понеділок або Вівторок є непрактично, тому, що многі наші вірні будуть мусіли в сї дні йти до роботи. Маючи се на увазі, даєть ся отсим таке розпорядженє: Впр. і Всч. ОО. зволять відправити панахиду за померших наших братів на війні **в неділю Томину, дня 27. с. м.,** при кінци Служби Божої.

При тім позволю собі піднести ще одну річ. Український нарід переживає тепер дуже важну хвилю в своїй історії. Мирова конференція, яка радить в Парижи, рішить його долю на довгі часи. На сю конференцію вислав Український Народний Комітет, що вийшов з волі Всеукраїнського Народного Зїзду в Ню Йорку, двох делеґатів на се, щоб вони разом з иншими українськими делеґатами боронили української справи. Окрім того Український Народний Комітет має в пляні прийти з помочию нашій давній вітчині, як тільки підпишеть ся мир і буде привернена комунікація. Річ самозрозуміла, що висилка делеґації від американських Українців на мирову конференцію, як і намірена поміч старому краєви вимагають много гроша. Що правда, многі наші громади в Америці зложили вже від себе більші або меньші жертви на народний фонд, та всетаки загальна їх сума є ще занадто мала. І щоб побільшити сей фонд, поручаєть ся отсим Впр. і Всч. Отцям духовним, **аби підчас панахиди в Томину неділю зарядили збірку по церквах.** Зібрані жертви належить післати можливо в як найскоршім часі на мою адресу (295 Hunterdon St., Newark, N. J.), а на чеках або почтових переказах (money orders) треба виписувати: Ukrainian National Committee. Сї жертви будуть оголошені в українських часописях.

Вкінци звертаю ся з горячою просьбою до українських гр.-кат. церковних комітетів, аби зволили жертвувати на народний фонд значнійші одноразові дари з церковних кас. За примір всім нашим церквам нехай послужить україньська гр.-кат. парохія св. Ап. Петра і Павла в Клівленд, Огайо (де парохом є о. декан Ф. Тарнавський), яка одинока до сего часу жертвувала з церковної каси одноразовий даток в сумі 500 дол. Нехай вільно мені буде висказати згаданій церковній громаді і її парохови за сей дар признанє і похвалу.

Отсе розпорядженє мають Впр. і Всч. Отці відчитати в церквах на Великдень по проповіди на Службі Божій.

Нюарк, Н. Дж., дня 15. цьвітня 1919.

о. П. ПОНЯТИШИН
діец. адміністратор.

МОЯ СЕРДЕЧНА ПРОСЬБА.

Зближаєть ся празник Воскресеня Христового. Хоч обставини наші тяжкі, та однак бодай на хвилю забудемо за сї наші злидні, а серце наше возрадуєть ся з Воскресенєм Христовим.

При сій радости нашій не забудьмо і на інститут нашого Сиротинця, де живуть і виховують ся бідні діти — сироти наших братів-робітників. Не забудьмо за них!

З обовязку мого і з точки ваги для сеї інституції я удаю ся днесь з моєю сердечною просьбою і прошу Вас всіх в імени сиріт, Впр. Отці духовні, Хвальні Комітети церковні і весь дорогий український Народе, не відмовте своєї помочи для сеї бідноти в часі Сьвят Великодних. Жертвуйте 2-гий день сьвят для них, для сиріт по бідних робітниках. Скажім собі: в другий день сьвят, то є в понеділок, ціла жертва в церквах крім коверток нехай іде на сироти.

Де би однак церква була забідна і не могла сего зробити, там нехай пішлють другу тацу, але нехай і парохія додасть слушну часть від себе і зашле чим скорше на адресу:

ST. BASIL'S ORPHANAGE,
832 N. 7th St. Philadelphia, Pa.

так, аби „Місіонар" на май міг всі жертви вже оголосити, а коли ласка, то й „Свобода" і „Америка", які інтересують ся сею справою.

Всім вже наперед в імени сиріт сердечно дякую. Най Бог заплатить!

Веселих Сьвят!

о. Чаплинський,
Візитатор Укр. Сиротинця.

Наша ґазета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсім. Не дбаєм о зиск, тільки о твоє добро, мученику праці! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

АТЛЯС КОНҐРЕСУ.

„Журналь де Женев", який під сю пору веде напружену кампанію рівнобіжно з принципами президента Вілсона, друкує інтересний атляс, на жаль некольорований, де шість ріжних мап представляють національні зусиля шістьох ріжних народів та територіяльні трудности, якими мировий конгрес повинен заняти ся.

Відносно України мапа ч. 1., в новій Европі, в приближеню відповідає нашим національним домаганям для Української Републики, як також для Холмщини. Після сеї мапи то Україна „в приближеню" обіймалаб в кождім разі східну та центральну Галичину аж по Сян, угорську Русь та північну половину Буковини.

На мапі ч. 7, затитулованій „Подїл Австро-Угорщини", східна Галичина є віддїлена від західної рікою Сяном, а угорська Русь є зазначена специяльним кропкованєм, яко територія, до якої мають свої претенсії рівночасно Мадяри, Українці, Чехи, Поляки та Румуни. Жаль, що „Журналь де Женев" уживає раз слова „український", а раз „руський", чим інформуєть ся читачів трохи неясно, бо маєть ся враженє, що є мова про два ріжні народи.

Мапа ч. 12, під наголовком „Проблєм Галичини" дїлить сю провінцію на три части: західну, середну і східну. Розвідка констатує, що польська делєґація на мировій конференції реклямує сю провінцію на свій спосіб, лише що се робить передівсім в околиці Львова та на осередну Галичину між Сяном а Бугом. Воно прикро, що „Журналь де Женев" не додав, що на сїй области мешкає 1,500.000 Українців, супроти 500.000 Жидів і Поляків.

Дуже безсторонний і вілсонівський дух газети „Журналь де Женев" являєть ся на мапі ч. 13, під наголовком „Дві Польщі", якої коментар пригадує з пунктів президента Вілсона отсе понятє: „Независима польська держава повинна повстати. Вона повинна занимати землї, замешкані безперечно польським населенєм, якій треба запевнити вільний доступ до моря. Її політична й економічна независимість, як також її територіяльна цілість повинні бути заґарантовані міжнародним договором. Ся територія, включаюча бувше королївство конґресове, побільшена західною Галичиною, окраїною Шлеску та Познанщини, мати-ме простір 206.000 квадратових кільометрів і включати-ме 21 мілїонів мешканців, з котрих около 16 мілїонів є Поляками".

Атляс газети „Журналь де Женев" начеркує специяльними лініями й инші домагані польською делєґацією землї задля історичних або економічних причин. Ходить о Білорусь, західну Прусію і східну Галичину. Ся велика Польща мала би 550.000 квадратових кільометрів, з 40 мілїонами мешканців, з яких лише 20 мілїонів були би Поляками.

При кінци, на мапі ч. 14, „Росія", наш край представлений майже в своїй цілости, крім Холмщини та українських дистриктів Бесарабії, яко нарід відрубний від Росії, котрий стремить до независимости, побіч Кавказу, Литви, Лотвії, Естонії, Фінляндії й Білоруси. Є гідне уваги видіти територіяльний розмір московської Росії, навіть по утраті своїх бувших західних посїлостий. Не трактуєть ся розбору подібного до подїлу Австро-Угорщини, але зовсїм просто: віддалене російських границь поза краї розтягаєть ся на просторі до 800.000 квадратових кільометрів між Чорним морем а північним бігуном.

Думаємо, що Атляс Конґресу, виданий „Журналем де Женев", віддасть велику прислугу справедливости. Нема потреби виказувати, котрі народи є заборчі, а котрі вдоволяють ся своєю власною територією. В холоднім начерку правного доходженя кождого народу „Журналь де Женев" дав нагоду широким масам виробити собі опінію, богато близшу до правди ніж ся, яка виробилась великими начерками пресових статий.

Жалуючи, що є кілька пропусків, які висше зазначено, складаємо найкрасші ґратуляції ґазеті „Журналь де Женев" з нагоди виданя сего Атлясу, та желаємо йому широкої циркуляції.

(„L'Ukraine").

ПОХОДЖЕНЄ НАЗВИ ГУНІВ.

Гуни, се була войовнича раса народу, що в пятім столїтю заняли і знищили велику часть Европи і покорили Рим. Кіплїнг (сучасний англїйський письменник) в своїй поемі „Гун стоїть перед нашими воротами", яку він написав зараз по тім, як війна зачала ся, приложив ту назву до новійшого прусіянїзму задля наїзду і знищеня в Бельгії.

Хотяй Унґари могли дістати свою назву від давних Гунів, однакож нинїшні Унґари або Мадяри походять від переселенців з девятого столїтя, які прийшли, яко вдалі наїзники, зі Сходу.

Чи Гуни, які нищили Італію в девятім і десятім столїтю, походили головно з народу Гунів, або чи не були се мадярські войовники, се остає загадкою.

Початкові Гуни, се монґольський народ, який перейшов через Волгу около 350 р. Вони побили Алянів і з ними вдарили на Ґотів, спонукуючи тих же до наглого нападу на римську державу около 375 р. На початку четвертого столїтя готовою силою в Німеччині були Франки й Алямани. В половині-ж того столїтя пануючими в східній Німеччині були Ґоти. При смерти їх короля Германаника, в пятім столїтю, Атиля з своїми Гунами зробив наїзд на їх землю. Атиля вступив на престол з своїм братом 433 р. Задля знищеня, яке він всюди заподївав своїми походами, його прозвали „бичем божим". Його брат вмер в 445 р. і тоді Атиля став одиноким пануючим та розтягнув своє пованє на нїмецький народ.

В 451 р. Гуни з другими підданими народами під проводом Атилї напали на Ґалію і їх побито в Шалю над Марною. Що дальше з Гунами стало ся, не знати, однакож припускають, що вони змішали ся з пізнїйшими наїзниками.

ЕТИКЕТА В НЕТРАХ.

Після етикети в гущавинах теплих країв, слон має першенство пити. Аби кілько зьвірят стояло коло жерела, так всї уступають ся тому найбільшому зьвірови. Декотрі зьвірята йдуть часом сорок або і пятьдесять миль, аби напити ся води. Підчас того часу панує перемире і спокій між найстрашнїйшими із зьвірів.

Другий по слоневи має першенство носоріг. Та хотяй підчас напоюваня майже всї зьвірята заховують мир, однак буває і таке, що два носороги стануть бити ся о першенство.

Коли носоріг скінчив пити годі приступають жирафи до води, а після них слїдують зебри. Зебри звичайно ходять стадами і буває, що прибуде їх по сорок і по пятьдесять нараз до води, але після етикети четрів лише по чотири їх приступає до питя.

Повисше згадані чотири роди зьвірят поклясовані по порядку, як описано, а всї инші зьвірята йдуть пити, як лише котрому коли вдасть ся.

КООПЕРАТИВНІ ТОВАРИСТВА.

Міський робітник не має власного господарства, ані власного дому. Він жиє в чужім домі, займає дешеве, мале, темне і вохке мешканє, живить ся тим, що привозять на міський ринок, купує зіпсутий хлїб, їсть худе зіпсуте мясо та несьвіже масло і яйця. Від нездорової поживи псує своє здоровлє, котре і без того недобре від безустанної праці в запорошених і душних фабриках. Як робітник захорує, тоді він у крайній нужді. Доки здоров і може працювати, йому платять за роботу. Як в него є гроші, він може заплатити чинш за помешканє і може їсти; а як перестане працювати і не буде у нього гроший, то нїхто ані хлїба ані мешканя не дасть. Тоді загибай як бездомна собака. В місті всї жиють за гроші і все уладжено на грошах. Кождий стараєть ся як найменьше вложити труду і як найбільше узискати гроший. Будує чоловік дім, то не стараєть ся збудувати його лїпше і вигіднїйше для мешканців, але щоби як найдешевше побудувати.

Робітникови, який працює коло будови дому, платять таку платню, що за низшу він вже ніяк не може працювати. Колиж опісля тойсам робітник прийде наймити мешканє, то жадають від нього цїни не після його зарібку, але беруть, кілько можуть.

Робітникови за його працю старають ся заплатити як найменьше, а за те, що до житя потрібне, беруть як найбільше. А ле як робітник захорує, або остане без роботи, то нїхто не думає, щоби йому помочи.

Щоби забезпечити себе на случай слабости, калїцтва, безробітя, а свою родину на случай смерти, робітники лучать ся в так звані запомогові орґанїзації. Вони установляють орґанїзаційну касу, до котрої платять що місяця вкладки. З їх вкладок повстає фонд, з котрого виплачуєть ся членам запомогу на случай слабости або безробітя, а їх родинам посмертне, на случай смерти члена.

Щоби уникнути визиску при купні ередств потрібних до житя і щоби діставати добрі і здорові продукти по дешевій цїні, робітники повинні орґанізувати споживчі — кооперативні спілки.

Окрім споживчих спілок робітники орґанїзують спілки, котрих цїлию є будувати спілкові доми. Одному побудувати власний дім трудно. Але як більше людий злучать ся в спілку, то без великого труду можуть побудувати дім після санітарних і ґіґієнїчних вимог, і замісць душити ся по брудних і тісних мешканях, можна мешкати вигідно в здорових мешканях. Замісць платити дорогий чинш і збогачувати богачів лучше наймити мешканє у самих себе. Але не всї розуміють, що тільки злученими силами можна поліпшити свою долю. Мало людий вступає в орґанїзації кооперативи і товариства, і мало охоти до сего показує. Люди привикли кождий одинцем, кождий осібно жити. Один другого мало знає, один другому не вірить.

Працюючі люди не дістають за свою працю повної заплати і жиють в нуждї, хоть без відпочинку працюють. А ті, що мають гроші, тільки й мають праці, що грішми обертають.

Купуючи товар, або наймаючи робітника до праці, старають ся як найменьше заплатити. Але як продають товар, то цїнять як найдорожше. Від того у них і гроші ростуть. У робітника упадають сили і здоровлє і він через свою бідність не думає шукати за причинами лиха.

Але ті, котрі думали, переконали ся, що кожде кооперативне товариство: громадські крамниці, запомогові й асекураційні орґанїзації, будівельні спілки, народні доми і юнії можуть стати твердинею в робітничій боротьбі за красшу долю.

КАНАДА І ЧУЖИНЕЦЬ.

В кальґарськім „Дейли Геральді“ була недавно поміщена статя п. н. „Український погляд на те, як Канада може найскорше злити з собою чужинців“. Уважаємо сю статю настілько интересною, що її подамо в нашій часописи. Зміст статї такий:

Під нинїшну хвилю чуєть ся в західних провінціях дуже богато бесїд на повисшу тему; часописи містять сяжневі статї про се; подаґоґи пишуть про се цїлі книжки; політики уживають сього до своїх партійних цїлий, а навіть на проповідницях зачіпають се більше ніж припадково.

Виглядало би, що ся справа є великої народної ваги, більшої ніж цїла реконструкційна програма сего краю. Однакож для безсторонного читача вона виглядає дуже незначною, підрядною, яка що найбільше може містити ся в уяві одного дїяльного мозку — зовсїм не ґенія, звичайного рухливого мозку і живої уяви, чи радше точного спостеріганя. І тому „незмірну“ задачу канадійщеня українських поселенців, яка клопоче нинї неодного відважного міністра просьвіти; неодного горячого інспектора; неодного щирого педаґоґа, і на яку має апетит політик — можна розвязати дуже скоро.

Цїла біда в тім, що люди, які беруть нинї на себе відвічальність за розвязане задачі сканадійщеня чужинецьких елементів — головнож українських — в сім краю, є убогими мислителями, а ще убожшими знавцями історії. Колиб вони читали, як Александер Великий розвязав ґордійський узол, вони були би два рази близше розвязки сего питаня. Колиб вони пійшли дальше і познакомили ся, як кілька історичних держав поступало з чужинецьким питанєм, вони би розвязали чужинецьке питанє в Канадї на добро і вдоволенє всїх інтересованих.

Нинїшне положенє не бажане.

Що нинїшне положенє — злїпище канадійських горожан — анї не добре, анї не бажане, з сим згодить ся кождий здорово думаючий чоловік, бо нїколи із злїпища не вийде одноцїльний народ (хотяй після наших нових ідей і ідеалів в рахунок береть ся не так одноцїльний народ, як одноцїльна думка). Коли отже хочемо позбути ся злїпища і дїстати щось більше дійсне, більше однородне, тодї люди, яким повірено се зробити, мусять ужити инших засобів ніж дотепер.

Головною нашою цїлию, яку ми хотїлиб нинї осягнути, є не однородна нація, але передівсїм дійсне горожанство, основане на дїйснім характері і сьвідомій думцї. Зіллятє ріжних окремих частий в одну цїлість, вирівнанє всїх національностий в один канадійський народ, прийде пізнїйше, як вже прийшло в Злучених Державах Америки, бож се природне; але головне, що потрібне, се витворене пригожих відносин для сього процесу.

Першою конечностию для витвореня таких відносин є однаковість погляду на канадійські ідеї. Тут власне канадіянізатори роблять купу помилок і прогріхів. Замісць найперше приспособити ріжні погляди і понятя, так, аби до них можна зближити ся, а там зілляти ся з ними, вони пробують силою витворити канадійський нарід з тількох ріжних відломків, які мають стільки суперечних поглядів і понять. Аби мати народ, ми мусимо мати народне почуте.

Потрібно заохоти.

Треба найперше зачати роботу від почувань. Ми знаємо, що почуваня мають усі народности і що їх можна зміняти відповідно розбуджуючими способами. Кождий добрий хірурґ скаже вам, що розбуджуюче лїкарство можна з однаковим успіхом давати Хінцеви, Муринови, Москалеви, Французови, Шведови і т. д., як і Анґлїйцеви.

Природа має також аптику з такими розбуджуючими способами, які можна застосувати до тїла і до душі — фізичні і духові способи — а тих послїдних можна ужити дуже слушно в нашій канадійській слабости — в неодноцїльности. Однакож наші лїкарі, яким ми повірили лїчене сеї слабости, здаєть ся і не чули о духових, чи радше розумових способах заохоти, способах ума; — здаєть ся, що їм самим треба би сього дати ще добру дозу, коли вони стратили стільки публичного гроша й енерґії надармо. (Щодо них то приповідка: „лїкарю, вилїчи найперше себе“ дуже на місци). Однакож ми, канадійський народ, рівночасно терпимо. Коли дійсні справи народної ваги стають перед нами, для яких розвязаня треба би злучити думку і працю всїх національностий, які в Канадї жиють — наші канадіянізатори видвигають теорію канадійської нації — а не канадійського духа.

В рідній мові.

Та ми, простий народ, покажімо тим панам, чого потрібно; кричімо так, щоби вони, приспані теорією, нас почули: „Найперше навчіть нас, як набути канадійського духа, а ми вже тодї станемо народом наперекір самим собі. Дайте нам найперше те, що розбуджує національне почуте і дайте в такій мові, щоби ми могли приняти і розуміти його — чи тою буде мова французька, українська, шведська, норвежська, чи инша. Читаймо про канадійські думки й ідеали в нашій рідній мові, бож більшість з нас застарі і занадто занятї, щоби зачинати вчити ся по анґлїйськи. Ми хочемо бути добрими Канадійцями; хочемо бути вартісними горожанами, однакож обставини вимагають від нас роботи сей час і ми не можемо тратити дорогого часу на науку анґлїйської мови — се хиба добре для наших дїтий; в них є час, вони є будучими акторами, тимчасом же ми мусимо відґравати наші ролї нинї.

Переложіть і надрукуйте ваші ідеї, ваші бажаня, ваші понятя для нас в нашій рідній мові, щоби ми їх нинї перечитали, коли завтра вимагаєть ся від нас якоїсь роботи. Се буде меньше коштовне, а кориснїйше. Коли ви хочете їсти французький обід, ви мусите мати французьку кухню. Коли хочете, щоби чужинецький елемент познакомив ся з канадійськими моральними засадами, ідеалами, інституціями й обовязками, скажіть нам се в нашій рідній мові. Гляньте на недавних ваших ворогів, Тевтонів. — Коли вони хотїли досягти цїли, то писали свої злочинні писаня по анґлїйськи, французьки, бельґійськи, російськи і т. д., і, як знаєте, в більшости випадків осягали, що хотїли. Робіть ви подібно, а з сього будуть наслїдки.

Піддане думок.

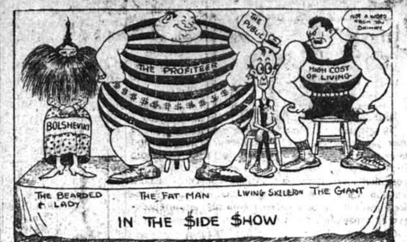
На початок, перекладіть і надрукуйте по українськи: Плян реконструкції, Фармерську плятформу, Закон зконсолїдованих шкіл, Закон мунїціпальний, Закон асекурації від граду, Канадійську конституцію і канадійську історію, Британську історію, Історію Злучених Держав, та ще дещо. Се захопить нашу уяву в напрямі національного канадійського духа, а тодї питанє канадійщеня само собою легко розвяжеть ся. З тогож, що доси зробили канадіянізатори, можна зробити лише два висновки: 1. або вони робили сю роботу без сьвідомости і показали ся малими людьми на високих становищах, або — 2. вони були сьвідомі, що робота, яку вони роблять, спричинить розлад, і робили її навмисне, надуживаючи публичного довіря, яке до них мало ся, і марнували народні гроші для своїх власних цїлий, звязаних з партійною полїтикою. Та як би там не було, вони в обох випадках показали ся людьми невідповідчими на відповідних місцях і загальне добро вимагає, щоби вони зложили все своє в торби і забрали ся.

Послїднє припущене виглядає менї більше можливим, бо нинїшні кольонізатори вийшли з обох полїтичних партий, а що відносить ся до тих, що звязані з федеральними властями, то вони є більше речниками капіталїстичних орґанізацій (комбайнів), ніж звичайного народу. В такім випадку се було проти їх клясових інтересів виробляти спільну думку, яка є першою конечностию націоналїзму, а така спільна думка не терпіла би так довго істнуючих партий і тих, щи визискують і рабують простий нарід усїх національностий в Канадї. Власне пляновим викликуванєм розладу, ворожнечі і расовими незгодами їм се дотепер вдавало ся.

Звичайний народ, а тут розуміеть ся працюючий народ без огляду на національність, мусить тепер взяти під увагу те ошуканче, фальшиве канадійщенє і сказати: „Зупиніть ся, ви злочинцї, і зникніть; ми самі себе канадійщимо, піддержуючи і розвиваючи в нас національні почуваня найперше, а се так, що кождому народови кажемо в його рідній мові, які обовязки він має виконати в недалекій будучности“.

Коваль найперше гріє, опісля розпрацює, і аж тоді скове.

ЯК РОСТЕ БОЛЬШЕВИЦТВО?

Гляньте на сей образок. Капіталіст забирає все добро, весь овоч людської праці і грубіє що не сила (се той грубий „профітір"), а щоби ще більше загарбувати, він щораз то підвисшує ціни на поживу і витворює дорожню (се ніби той силач „гай кост оф лівінг". Через те робучий нарід або публика („паблик") не може витримати і сохне та з голоду пропадає. Через те також у тої публики родить ся революційний дух, а навіть большевицтво. Ось з боку сидить большевицтво і чекає тільки, аби публика що раз більше стала невдоволена і збольшевичилась. І чим публика або нарід більше терпить біду, тим він більше приступний для большевицтва. Але капіталісти і всякі пани того не бачать і не думають над тим, аби скасувати панство, а завести справедливість і в той спосіб знищити большевицтво.

АЛЬКОГОЛЬ В АНГЛІЇ.

Справа алькоголю в Англії знов виступила наперед. Недавно якийсь достойник заявив в статі, де оправдує уживане алькоголю ним самим і другими, як конечним є алькоголь для здоровля і праці. Один духовний заявив ся сильно проти заказу алькоголю, яко способови противному засадам християнства. Говорить, що справа броварників стоїть досить сильно в палаті послів. Одна з лондонських часописий недавно посьвятила всю увагу висловови „більше і таньшого пива", немов би се була найважнійша справа сеї хвилї.

Все те інтересне, коли порівнати з рухом у Злучених Державах за цілковитою забороною, що стане законом краю протягом кількох місяців, а нова Зеляндія в цьвітни почує рішене свого народу про те, чи має там бути тверезість, чи ні.

Та ще інтереснійшим є протест британських промисловців, які вложили капітал в броварняний і горівчаний промисл у Злучених Державах, і сей протест перейшов власне через руки британського уряду. Після оголошеного звіту не меньше як 160,000,000 долярів британських гроший вложено у виріб броварняний і колиб закон про тверезість увійшов в силу, так гроші сі страчені, бо не може тут бути жадного відшкодованя. Ті британські шеровці пійшли так далеко, що через амбасаду у Вашінгтоні виступають проти права Злуч. Держав на нищене їх інтересу без відшкодованя тим, яких капітал є тут вложений.

Здаєть ся, що сі люди не розуміють, що беручи під увагу всі обставини, люди, які вкладають гроші у виріб напитків, а ще в нужім краю, повинні бути готові на се, що їх можна стратити, коли, через якусь причину настрій людий вплинув на зміну законів. Се-ж певне, що інтерес, який провадив ся на велику скалю, часто ослабав, а навіть переставав істнувати, дотогож бізнес часом дуже поважний і бажаний, а тут відшкодованя ані хто не жадав, ані не платив.

Що ж на все те можна сказати? Очевидно в Англії лишаєть ся богато до роботи прихильникам тверезости, а на нещастє сили, що занимають ся реформою пиянства, дуже поділені. Деякі прихильники тверезости хочуть, аби держава взяла виріб напитків у свої руки; инші знов противлять ся сьому. Богато зроблено, щоби припинити пиянство підчас війни. Се має велике значінє, що публичні будинки (готелї) можуть бути отворені лише пять годин денно.

Многим кидаєть ся в очи, що справа тверезости майже зовсім легковажить ся серед тих плянів, які для відбудови (підвигненя краю) виходять від англійської церкви. В недавнім звіті про „Християнство і промислові питаня" на 140 сторін лише три лінії посьвячено справі тверезости.

ЖЕРТВИ ІНФЛЮЕНЦИ ПО СЬВІТІ.

Хотяй всіх жертв сеї заразливої слабости годі обчислити на цілім сьвіті, однакож зовсім безпечно можна вірити, що в сих пятьох місяцях вмерло від інфлюенци й запаленя легких около 8,000,000 людий. Всякий інтерес в кождім краю на сьвіті відчув сю слабість і великі страти вийшли через неї чи то в области робітничої платні, чи в зисках промислу. Не будемо числити коштів виданих на „війну з інфлюенцою", але що сі кошти були дуже великі, про се нема сумніву.

Отже подумавши холоднокровно, то ся слабість виглядає пять разів більше убийча ніж війна. Обчисляють, що через війну згинуло 20,000,000 людий за чотири і пів року. За тойсамий час згинуло би 108,000,000, колиб вмирали так, як недавно. Воздушні наїзди на Лондон були ніби літний дощ, коли порівнати з повенію убийчих мікробів, що недавно залляли були те місто. Від воздушних наїздів згинуло кілька сот людий, а від інфлюенци понад 10,000.

Від часу Чорної Смерти в 1348 р. (великого помору) доси ще не було такого помору, як тепер; ніколи рівнож люди подібної слабости так холодно не приймали. В самій Індії вмерло тепер понад 3 міліони. В Бомбаю було 15,000 смертий; в Дельгі, що має 200,000 населеня, було 800 смертий денно. В Пунджабі згинуло 250,000 осіб. Не меньше потерпіла і полуднева Африка. В Кейп Тавн 2,000 дітий остали ся без захисту через слабість, а між африканським населенєм зараза ширила ся як огонь.

З Австралії вислали були до Самоа корабель з помочию, бо там всіх влабих було 80 процент населеня. Білі люди ледви що могли годувати слабих і ховати померших. В Новій Зеляндії публичне житє було спинило ся й інтерес підупав.

Жертви в Америці були рівнож великі, а не меньші в Канаді. В Онтерію і західних провінціях вмерло не меньше як 108 лікарів від інфлюенци, а в самім Онтерію до листопада вмерло 5,000. Велике число американських Індіян згинуло. Европа ціла також дуже потерпіла. В Еспанії інфлюенца була незвичайно страшна. В самій Барцельоні вмирало 1,200 людей денно. Сильно лютила ся інфлюенца, також в Німеччині й Австрії.

В КРАЮ БАНАНІВ.

Майже кождий любить їсти банани; головно діти дуже їх люблять. Та ми майже ніколи не застановляємо ся над сим, що сего так добре знаного овочу ніколи ми не мали подостатком. Яких пятьдесять або шістьдесять літ тому назад діти і не кушали ніколи бананів. В тім часі сей овоч був знаний лише там, де він ріс.

Коли перший раз привезено банани до Америки, то се було щось надзвичайного. В часі минувшого століття богато його імпортовано морем з Карибійських країв, а іменно з Центральної Америки і з Ямайки. В послідних роках Ямайка достарчала майже одну трету часть всіх бананів сьвітови. А лише сама Америка споживає чотири пяті з сего експорту Ямайки.

Ямайка не моглаб ніяк жити без бананів. В першій мірі жителї того-ж краю не можуть обійти ся без сего овочу. Вони виробляють ситну і здорову муку з бананів через сушене їх на сонци. Навіть їх діти можуть виховати ся цілковито на бананах.

В другій мірі Ямайка робить житє з промислу бананів. Тисячі тамошних Негрів робить в ріжних галузях продукованя і транспортованя бананів в Коста Ріка і Ямайці. Найкрасші банани ростуть у Ямайці. Великі обшари землї, на котрих перше саджено цукрову тростину, тепер майже цілковито засаджені бананами.

В Ямайці бананові дерева ростуть в три хлопи високо. Вони покриті довгим і широким листєм, і підчас несподіваного дощу один з таких листків дуже добре послужить за парасоль. Бананове дерево родить овоч лише раз, а відтак гине, але з його коріня знов виростає сьвіже дерево. Корінє такого старого дерева пускає нові парости, а сї відтак розростають ся у великі дерева. Коли вже банани позбирано, старе дерево зрубують, аби зробити місце для чотирох або пятьох нових паростий.

Щоби банани росли добре, то треба пекучого сонця і великих дощів. Банани люблять погоду, яка цілком не годить ся зі здоровлєм білого чоловіка. В Ямайці жиють також білі люди, котрим не шкодить та мошна погода, та однак коло продукованя бананів треба родимих Неґрів того краю, котрі дуже мало хорують. Вони корчують і орють поля, садять і обтинають дерева, збирають і пакують овочі.

В Ямайці можна мати сьвіжі банани що місяця, але на висилку в сьвіт овоч збирають по яких одинайцятьох місяцях. Коли мають його висилати десь далеко, то збирають овоч досить зелений, аби не міг дозріти, заки привезуть його на місце. Листє, котре становить галузє на бананових деревах, росте довкола пня купами або верствами, котрі там звуть „руки". Пересічне дерево має девять таких „рук", по дванайцять „пальців на кождій руці.

Воно дуже інтересне, як то скоро висилають банани з Ямайки. До протягу яких двайцятьох до вісімнайцять годин від часу збираня з поля банани привезено Неграми до порту і наладовано корабель готовий до виїзду. Кажуть, що по денній праці в жнива ямайські жінки ідуть по двайцять пять миль домів, несучи по 60 фунтів бананів на головах. По дорогах також можна бачити мулів, ослюків, волів та коний, обладованих бананами. Коли банани привезуть зелїзницею, тоді ладують їх на корабель машинами.

ВЕЛИКІ ІНКУБАТОРИ В ЄГИПТІ.

В Єгипті уживали інкубаторів (приладів до вигріваня курий) цілі століття.

Нині там сей промисл провадить ся на велику скалю. Обчисляють, що в долїшнім Єгипті нині є кількасот уряджень до вигріваня молодого птацтва, а декотрі з тих уряджень вигрівають 40.000 яєць нараз.

Перед кількома літами американський ґенеральний консуль обчислив, що там річно вигрівають до 90,000.000 курят у відповідно до того побудованих печах.

Звичайно буває тяжко намовити властителя уряджeня — „мамаль-ель фірах", щоби показав чужинцеви, або навіть Єгиптянинови ті старинні інкубатори, хоч їх дуже богато по цілій долині Нїлю, від Александрії до Авсану.

В тих печах вигрівають лише від лютого до мая кождого року. Одно з тих заведень, яке оглядано, складало ся з чотирох закамарків до вигріваня; кождий закамарок мав 4x4 ярди і міг помістити до 6.000 яєць нараз, а в якім кождої весни вигрівало ся около 180.000 яєць. Коли з початку яйця вкладають до сього закамарка, то кладуть три до чотири верстви одну на другу, а пізнійше доперва розкладають в одну верству; се роблять не пізнійше, як десятого дня.

Яйця перевертаєть ся три рази денно. Четвертого або пятого дня їх переглядають; всі „чисті" забирають і продають на поживу. Переглядають в горішнім закамарку, тримаючи проти сонїчного сьвітла, що переходить через отвір, зроблений в округлім даху, побудованім для сеї цїли. Звичайно відпадає четверта часть, або одна трета. Кажуть, що по такім перегляді дуже мало лишить ся „чистих".

Тепло реґулюють скількостию огню (деколи огонь вигасає на кілька годин), який запалюють два рази кождого дня, а також провітрюванем. Яйця переглядають, держачи коло ока. Здаєть ся, що термометер там не тільки незнаний, але і непотрібний.

Палять звичайно соломою з фасолї, або пшеничною, порубаною і змішаною до певної міри зі зьвірячим гноєм. Длятого горішний закамарок буває повний диму, а також досить диму буває в тих закамарках, де вигрівають ся яйця. Стіни з цегли,робленої з болота, робить ся досить грубі, щоби не було зміни температури. Нема жадного штучного звохчуваня.

Кождого разу, як яйця перевертають ся, то ті, що були близше огню, кладуть ся на середині; і се в них дуже важне.

Такий „мамаль ель фірах" (заведенє), який тут описано, є невеликий. Кажуть, що є заведеня, в яких є від десять до двайцять закамарків, а кождий має 4x4 ярди величини.

Яйця вигрівано штучно перед 5.000 літами і то не тільки в Єгипті, але також в Хінах і других азійських краях, тимчасом як доперва перед недавними літами зачали се робити в европейських краях.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошень женитьби не приймаєсь)

Пошукую своїх братів **МИХАЙЛА і МАРІЯНА БУРНА**, походять з села Серафинець, пов. Городенка, Галичина. Вони перебували перед сімома роками в Copper Cliff, Canada. Хто би про них знав або вони самі, нехай зголосять ся до: MRS. VASILINA BURNATZ, P. O. Box 214, Boonton. N. J. 45-47

Пошукую свого шваґра **ТОМКА СИПКО,** з села Вишнївчика, повіт Перемишляни, Галичина. Перебував в Норт Шікаго, Ілл. Хто би про него знав або він сам, зволить зголосити ся до: STEPHEN HALAYDA, 150 E. Ridge St., New York, N. Y. 46

ПОШУКУЮ бездітної вдови або дівчини, до домової роботи і пильнованя дітий. Пожадане, щоб походила з Сяніцького повіту в Галичині. Зголошуватись до: ANTHONY FORTUNA, 549 Magnolia Ave., Elizabeth. N. J. 45-46

Пошукую свою сестру **МАРҐОХУ ДВОРЕЦЬКУ,** з Бививи, повіт Підгайці, Галичина. Має перебувати в Ню Йорку, Н. Й. Хто би про неї знав або вона сама, зволить зголосити ся до: DMYTRO POSID, 604 Alpine Street. Door 5, Youngstown, Ohio. 46-48

Пошукую **МИХАЙЛА БІЛЬ.** Перебував в Ґрендовер, близько Майнерсвіл, Па. Звідтам виїхав і має перебувати в околиці Скрентон, Па. Хлоп низького росту, жовто-кучераве волосє, стрижені вуса, має знак на лївім лици. Хто би про него знав і повідомить мене, дістане 5 долярів нагороди. Прошу зголосити ся до: STEVE KUSHLA, Glen Carbon, Pa. 46-48

Я **АННА ТУПИС,** з села Свобода Золота, повіт Бережани, Галичина, пошукую в дуже важній справі **Гринька Іваськів, Стефана Іваськів і Атанаса Іваськів.** Прошу зголосити ся до: ANNA TUPIC, Box 280, New Castle, Pa. 46-48

Може обняти посаду **дякоучителя** при гр.-кат. парохії в котрій є вже хор і драматичний кружок, або в котрій є сили щоби зорганізувати. Маю сильний теноровий голос і посідаю всякі кваліфікації які відносять ся до обовязку дякоучителя. Ласкаві зголошеня прошу слати до: DIAKO-UCZYTEL, c/o Svoboda, 83 Grand Street Jersey City, N. J. 45-46

НА ПРОДАЖ цілий засіб гросерияний, делікатесів і склепове уряджене в можливо найнизшій ціні. Знаменита нагода для нашого чоловіка. Причиною продажи є слабий стан здоровля властителя. Голоситись по подробиці до: GABRIEL DZIADIK, 152 Main St., Derby, Conn., або телефонуйте Derby 107-2. 44-46

ФАРМА НА ПРОДАЖ АБО ДО ВИНАЙМУ з 75 акрів, в половині управлена а в половині залїсена, подостатком води жереляної, около 150 дерев овочевих, високе положенє (около 1150 стіп), дім на 7 кімнат і другі будинки господарські, 4 милї до стації, одна миля до почти і склепу. Сейчас старайтесь о близші інформації у: GABRIEL DZIADIK, 152 Main St., Derby, Conn., або телефонуйте Derby 107-2. 44-46

КУПУЙТЕ ФАРМИ! Продам фарму 47 акрів з будинками. 30 акрів під плугом, а 17 акрів пасовиска і ліс молодий і старий. Добра урожайна земля. Продам дешево з браку здоровля. Ціна $1.400 на малі сплати, а $1.000 скільки заплатить ся готівкою. Прошу звертати ся до: JOHN STRUMELAK 61 Madison St., Newark, N. J. 44-4

ДОМИ В БРУКЛИНІ. Спродам один на дві фамілії а другий на одну фамілію. $500 вплата, решта на догідні услівя. Добрі лоти возьме на рахунок сего купна. Пишіть сьогодня по інформації, а ми означимо час для огляденя дому. INTERPRETER PRESS Room 211, 220 Broadway, New York N. Y. 46-47

ПРОДАМ дешево фарму з причини смерти мужа. 70 акрів виробленої землї, будинки першої кляси. Зі самого молока маю доходу $180 місячно. Продам за $4.500. Прошу зголошувати ся до: E. SERAFIN, 157 Maple St., Norwich, Conn. 45-47

ПРОДАМ дешево гросерню з бучернею, разом і медичний склад від п. Новака з Шікаго, Ілл. Не дорого бо лише $1.300.00. Продаю з конечности, бо яко самотний чоловік, не можу подужати роботї і обслугувати клієнтелї як слїд. Зголошувати ся до JOSEPH STEC, 12203 Plover Street Lakewood, Ohio. 42-4

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Др. С. Демидчук на волї.

(Спеціяльно для „Свободи").

В річницю свого арештованя, дня 15. цьвітня 1919 року, др. Семен Демидчук вийшов з неволї в форті Оґлеторп, Джорджія. Його освободженє наступило на основі зміни полїтики вашінґтонських кругів супроти інтернованих „ворожих чужинців". Мінїстер справедливости, А. Мічел Палмер, подав недавно до загальної відомости, що около 800 інтернованих, котрих уважаєть ся за цілком нешкідливих для сього краю, вийде на волю. Між ними власне находить ся і наш земляк.

Др. С. Демидчук прийшов у неволї до цілковитого здоровля по своїй звісний груднїй недузї, жиючи все на сьвіжім воздусї і сповняючи обовязкові фізичні роботи. В розмові зі співробітником „Свободи" він висловив повне признанє управі бараків за совісний нагляд над інтернованими, за її дбайливість про здоровлє і заосмотренє їх у житеві потреби. В той спосіб житє інтернованих стає відраднїйшим і вони подекуди забувають на своє, впрочім незавидне положенє. До злагодженя його особистого положеня причинили ся богато приятелї і знакомі, удержуючи з ним переписку в найприкрійших часах.

Чи буде проґібіція?

Вже лише 72 днї ділить нас від 1-го липня, коли то у Злучених Державах має наступити проґібіція. Справа ся цікавить многих і вони бажали би знати про неї дещо певного. Однак щось певного про справу проґібіції тепер ще годі сказати, бо доси про неї ніхто з урядових кругів не висказав публично своєї опінії. Певним є однак, що широкі круги робітництва противлять ся заведеню проґібіції, а навіть грозять страйком на случай, коли би правительство хотїло завести її силою. Знова з другої сторони треба зважати на се, що проґібіцію ухвалено лише на час війни, бо навіть сам проґібіційний закон зветь ся офіціяльно „Вор-Тайм Проґібішен Ект". Отже, як довго у Злучених Державах буде істнувати воєнний стан, так довго сей закон буде обовязувати кождого. Колиж переведеть ся демобілїзацію війск і проголосить ся формально знесенє военного стану, сей закон мусить стратити свою силу. Президент Вілсон ще не підписав проґібіційного закона. І коли недавно питали його в Парижи, що він думає про проґібіцію, він заявив, що про ту справу нема що тепер говорити, аж доки не переведеть ся цілковитої демобілїзації американських війск і не заключить ся мира. А треба знати, що правительство хоче як найскорше довести до заключеня мира. Отже справа проґібіції стоїть ще досить непевно.

Страйк телефоністок в чотирох північно-східних стейтах.

В Новій Англії, з виїмком стейту Коннетікот, вийшло на страйк понад 10.000 дівчат, занятих при телефонах. Вони домагають ся підвишки платнї. Теперішна система дає початкуючій дівчинї 6 долярів, а тій, котра працює вже сім літ, 16 долярів тижнево. Дівчата домагають ся, аби початкуючим платити найменьше 10 долярів, а тим, котрі працюють чотири роки, 22 доляри тижнево. Страйк викликано дуже систематично і в порядку; ніде не було жадних заворушень. Всї дівчата покинули працю у вівторок, 15. цьвітня 1919, о 7-мій годинї рано. Із сим страйком симпатизують всї робітники; предсказують, що він в недовзі поширить ся на цілу державу, коли лише правительство не полагодить його в початках. З приводу сього страйку торговельний рух у всіх містах стейтів Мейн, Ню Гемпшир, Массачусетс і Род Айленд значно устав.

В справі податковій.

Як вже доносило ся, правительство побирає по 12% податку від заощадженої суми кождого чужинця, котрий опускає береги сього краю. В справі плаченя податків правительство перестерігає чужинців, що ніхто не виїде з границь сеї держави, доки не покаже посьвідки, що він заплатив свій належний податок, або доки не заплатить. Чужинці, котрі платили свої податки в сумі 6%, будуть мусїли виказати ся посьвідками від державного „текс колєктора" (збирача податків), коли схочуть їхати до старого краю, а крім того в пристанї доплатять ще 6% податку від заощадженої суми.

В справі підписуваня цертифікатів.

З ріжних сторін запитують нас, що має означати підписуванє ріжних цертифікатів, які фабриканти предкладають робітникам. Підписуванє сих цертифікатів люди толкують собі ріжно. Одні кажуть, що се має бути заява вірности сїй державі і хто її підпише, той по війнї не зможе повернути до рідного краю. Люди повинні успокоїти ся. Цертифікат ч. 1078 є звичайним податковим квестіонарем, який мусить бути виповнений. Сей цертифікат, як впевняє правительство, не має нічого спільного з горожанством робітника, і коли чужинець схоче відїзджати з Америки, тутешні власти не будуть ставити йому жадних перепон.

Кампанія проти мінїстра почт і телеґрафів.

В останних часах проти мінїстра почт, телеґрафів і телефонів, Борлезона, почала ся сильна кампанія. Одні закидають йому, що він хоче знищити робітничу пресу; другі, що він ушкодив почтову систему, а треті, що він своїм поступованєм розбиває демократичну партію. Всї противники жадають, аби він зрезиґнував зі свого становища. Зажадали сього робітники Ню Йорку, Фльориди, Джорджії й Іллїнойс, жадає сього соціялїстична преса, а на останку й демократичні посли стейту Массачусетс. Сї останні віднесли ся із справою впрост до Вілсона, щоби він усунув Борлезона, бо він своїм поступованєм із страйкуючими дівчатами-телефоністками розбиває демократичну партію. Ряди ворогів Борлезона збільшають ся з дня на день.

Переслухуванє сьвідків в справі морду в Ізадор.

Слїдство в справі убийства монахинї Марії Янїни в польськім монастири в Ізадор, Міщіґен, яке поповнено 11 лїт тому, провадить ся дальше. Тепер переслухуєть ся головно сьвідків. Станіславу Ліпчиньску, господиню ксьондза Беяявского, випущено було з арешту під кавцією, але відтак знова арештовано і власти не хочуть тепер приняти жадної кавції, бо зізнаня сьвідків вказують, що вона є правдоподібною виновницею злочину.

Важними є зізнаня трох сьвідків. Яків Фліс, зять Станїслави Ліпчиньскої, котрий сповняв службу церковного слуги при костелї в Ізадор і викопав кости, заявив отсе: „Ксьондз Підляшевский сказав менї, що се була господиня Ліпчиньска, котра її (сестру Марію) убила". Марія Гацка, котра мешкала в 1907 році недалеко монастиря і мешкає там доси, заявила: „Того дня, коли пропала сестра Марія, господиня (Ліпчиньска) впала до мого дому і сказала, що сестра Марія відійшла і хтось пірвав її. Вона сказала що не буде нікого алярмувати тою вісткою, доки не поверне ксьондз Беявский. Приходила вона кілька разів і передтим до мого дому, а в розмові про сестру Марію прозивала її". Третим сьвідком була сестра Антоніна, з монастиря в Дітройт. Вона заявила: „Перед трома роками я чула, що сестру Марію поховано під костелом. Матір Вероніка, настоятелька монастиря в Мілвокі, приїхала до Дітройт і сказала менї про се. Вона казала, що чула про се від епископа Козловского, з Мілвокі, котрий вже не жиє. Епископ Козловский не казав, хто забив її, але матір Вероніка казала, що зрозуміла, що сестру Марію убила під костелом якась женщина".

Лікарі, яким поручено розслїджувати видобуті кости, впевняють, що сї кости є людини женського пола. Зложені відповіно, сї кости вказують, що та женщина мусїла бути висока на 65 цалів.

В кождій українській хатї повинна находитись часопись „Свобода".

Страйк углекопів на полудни.

Около 6.000 углекопів у стейтах Канзас, Аркензо й Оклагомі вийшло на страйк. Причин страйку покищо не подано до відома, але догадують ся, що углекопи вийшли на страйк, аби допомогти майнерам в Калґун, Окла., які від довшого часу страйкують за поліпшенє услівій праці, але на побіду не мали вигляду.

Державні позички для фармерів.

Фармерсько-позичкова комісія у Вашінґтонї подає у своїм останнім звіті, що правительство удїлило доси майже 200,000.000 долярів позичок для своїх горожан-фармерів на розвиток рільничого промислу. В марті 1919 року правительство позичило 15,496.227 долярів; сю позичку затягнуло 4.630 господарів. Фармерсько-позичкові окружні банки удїлили слїдуючі суми позичок: банк в Омага, Небраска, $4,565.850; Ст. Пол, Міннесота, $1,893.200; Гюстон, Тексас, $1,838.717; Спокейн, Вашінґтон, $1,528.-850; Луїсвіл, Кентоки, $1,142.-700; Ст. Луїс, Мізури, $1,125.-980; Коломбія, Мізури, $923.-355; Вічіта, Канзас, $775.800; Ню Орлеанс, Місісіпі, $741. 775; Беркелей, Калїфорнія $547.600 Спрінґфілд, Массачусетс, $525.-950; Балтимор, Мериленд, $336.500.

Мілїція для Ню Джерзи.

Ґубернатор Едж, з Ню Джерзи, віднїс ся до правительствених кругів у Вашінґтонї, щоби вони дали дозвіл стейтовим властям зорганїзувати в Ню Джерзи два полки пішої мілїції, яка була би готова до розпорядимости на случай якогонебудь страйку.

Проектує безплатну їзду трамваями.

(Спеціяльна кореспонденція до „Свободи").

Від довшого часу в анґлїйських газетах у Флин, Массачусетс, обговорюєть ся проект тутешного купця-мілїонера Ральфа Бавера про безплатну їзду місцевими трамваями. В поглядах на суспільні справи Бавер має щось спільного з мілїонером Фордом, з тою лише ріжницею, що Форд інтересуєть ся більше справами суспільно-робітничими, а Бавер присьвячує більше уваги загально-суспільним справам. І отсе власне згаданий Бавер піднїс проект, аби міська управа у Флин закупила трамваї і дала мешканцям сеї місцевости змогу послугувати ся ними безплатно. Кошти опрерованя трамваїв місто мало би покривати з власної каси, а каса стягала би на се гроші з богатих людий у виді доходових податків. Бавер каже, що кошти не були би великі, бо розходи на удержанє робітників і цілої адмінїстрації значно зменьшилиб ся, тому, що трамваєм міг би оперувати лише один чоловік, без кондуктора, а адмінїстрацією завідував би один з членів міської управи. Проект Бавера має богато прихильників серед не дуже численного населеня сеї місцевости. З ним годять ся навіть більші купці, які уважають, що се дало би їм змогу провадити інтерес на більшу скалю. Бавер віднїс ся з просьбою до сойму в Бостонї, аби він позволив на переведенє загального голосованя мешканців над сею справою.

Осип Логин.

ЦІКАВИЙ...

Війшов в хату хлухонїмий
Й просить милостинї;
Показує так на міґи,
Що ще не їв нинї.
Не старий ще хлоп, як видко,
Здоровий як риба,
Лиш що слова не промовить,
Тай в тім ціла хиба.
„Дай му дещо попоїсти —
Каже ґазда жінцї; —
Там десь маєш бараболї
І теплий борщ в ринцї".
А немову так знечевя,
Нї сїло нї пало
Питаєть ся: „Чи се давно
Вам мову відняло?"
—„Та де давно!--враз промовив
Й глипнув якось з боку,
(Забувсь, бідний) та і каже:
„Ще тамтого року!"
Ґазда лютий на обманця,
Встав до него з лави.
А обманець в дверях каже:
„Ти дуже цікавий!"...

Читайте українські книжки і газети, бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарнї „Свободи".

М. С-й.

МІЙ СПОМИН ВЕЛИКОДНИЙ.

Кажеть ся, минуло і не згадуватиб красше... Так, воно минуло й не верне ть ся більше, але спомин дзвенить в душі і доси. І не втихне ще зараз.

Сїм лїт проминуло від того Великодня, а я ще й нинї впиваю ся запахами райських цьвітів, які росли в тім гаю, де раз на все скував я своє серце. І хоч я нинї в далекій чужинї, то всеж таки здаєть ся менї, що вечером тихим обоє ми блукаємо помежи цьвітами і солодимо свої серця щебетанечком пташенят.

Щасливий був се день тодї; щасливий він остане в нас по віки. Я тямлю, тямлю, як я кохав тебе, як я пестив тебе. У днях важких, в хвилях глибокої задуми спомин про се розвіває тугу з мого окровавленого серця. Ґ я, обездолений, змарнований житєм непривітним, наче відживаю, коли вітер насуне на душу отсей солодкий спомин...

Тямлю, тямлю, як я пестив тебе... Тямлю до нинї хвилї щастя; ще тепер чую солод уст твоїх... Тямлю те все й тямити буду, бо те, що я прожив з тобою, забути годї.

І ти памятай. В хвилях журби і смутку непроглядного згадай про щастє того дня. Згадай. І твою душу сей спомин звеселить, бо ти любила мене, горячо мене любила... Я знаю, бо ти богатство всьо своє менї віддала...

Нехай жеж спомин сей летить від мене через океан на рідну Україну, де нинї ти, сердешна, проживаєш, і впаде стрілою на твоє ніжне серце, обвите сумом і печалю, та донесе тобі вістку, що я жию-ще, жию тобою і для тебе...

Марко Скритий.

ПРИВИТАЙТЕ СВОБОДУ.

Голоснїйше, голоснїйше
Грайте струни шовкові,
Грайте пісню про свободу,
Пісня о народній веснї...

Над степами України
Неси, вітре, волї спів;
Най гремить же пісня воскресна
Для українських синів.

Висше, висше, орли вольні,
Піднимайте ся вгору,
Заспівайте пісня веселу,
Привитайте свободу...

ІНТЕРЕСНА ЖЕНЩИНА.

Інтересною дівчиною є та, яка йде через сьвіт з отвертими очима. Вона не позваляє, щоби її житє збиралось довкола неї, але радше звертає увагу на потребу других та пробує, як влучно висказуєть ся Рускін, „догаджати людям і служити їм приємними способами". Дівчина, яка має доста розуму бути інтересною, має також доста розуму, аби приглянутись близше особам, яких вибирає собі за товаришів та приятелїв. Нї трохи знаня не уйде її уваги; вона користає з читаня, з її суспільного поведеня, коли звертає досить пильну увагу на се, що кругом неї дїєть ся.

Інтересна дівчина, яка часом стане інтересною женщиною, не уважає фальшивого способу житя за добрий; вона стараєсь бути природною. А природна женщина є сьогодня найбільшою силою в сьвітї. Хай все те штучне поверховне або зарозуміле знайде ґрунт у такої женщини, вона зараз стане непожаданим гостем там, де сьогодня перед нею отвирають двері і з радостию запрошують. Вона є дійсним сьвітилом в родинї, попросту тому, що вона є панею самої себе та нїколи не пробує показуватись такою, якою вона не є.

І в тім всїм нема дійсно нїчого трудного. Женщина може бути завсїди інтересною, як і колись, коли вона лише схоче сего; буде старатись о се, як повинна старатись. І нї добрий вигляд, нї добре уродженє (походженє з доброї родини), анї навіть добрі почуваня, нї, добрі засади не вистарчають, аби хтось не був глупим і монотонним, коли у него брак примірного поведеня, ласкавости серця, такту, інтеліґентности і бажаня бути привітливим.